ПАРТИМНАЙ ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУДТА УРЯАЛНА

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№282 (10036) | 1962 оной ноябриин 30, пятница | Сэн 2 мүнгэн

☆ ☆

Түрүү, шэнэ юумые ...бтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ

...э жэлдэ Буряад ороной ажал... ...ртиин XXII съездын шиидхэ... ...дые бэелүүлхын түлөө тэм... ...алдаа шэнэ шэнэ амжалта ...е ермэлзэн худалнэ. Энэ жэл... ...й республикын ажалшад го... ...мжалта туйлаа. Гүрэндэ та... ...лдаха уялгаяа үлүүлэн ... Мүн мяха худалдаха 9 hа... ...сэб дүүргэгдэнхэй. Гадна про... ...ностьмнайшье бүхы дээрээ ...дүүргээ.

...тариалан, мал ажал эрхил... ...арга улам hайжаруулха, ...туйлалта, түрүүшүүлэй дүй ...ые ажахынуудта нэбтэрүү... ...өөр иимэ амжалта туйлаг... ...байгаа.

...р-Шэбэрэй аймагай колхозууд ...овхозууд агротехническэ нау... ...баринуудые наринаар сахи... ...раа эзэн ёhoop элдүүрилhэ... ...рүүшүүлэй дүршэлые ажахы... ...мгойгоор нэбтэрүүлhэнэй ...нэ жэлдэ шанииhын, кукуру... ...н ургаса хуряажа абаа.

...жанай совхоздо мүнөө жэлдэ ...дүй дүршэлэй хэдэн hургуу... ...лжэ байна. Эдэ hургуули... ...кукурузашад, hаалишад, мал... ...ража, мэргэжэлээ дээшэлүүл... ...укын туйлалтануудтай та... ..., ажалдаа хэрэглэжэ эхил... ...на. Совхозой директор нүхэр ...түрүү дүй дүршэл, наукын ...нуудые нэбтэрүүлхэ хэрэ... ...ахые хүтэлбэрилэн эмхидхэ... ...нүхэсэл болгон хэрэглэдэг бо... Тэрэнэй ашаар Баргажанай ...рооhо тарйа, мяха, hү, үндэ... ...дэ худалдаха түсэбөө амжал... ...дүүргэнэ.

...дүршэлэй hургуулинуудые ...хэ хэрэгтэ Хяагтын аймагай ...рилэгшэд ехэ анхаралаа та... ...бьhон аргаар үнеэ haaxa тү... ...дүршэлэй hургуули «Роди... ...хоздо эмхидхэгдээ hэн. Тэндэ ...шад түрүү дүршэлэй энэ... ...дүүргээ, тиихэдэ ку... ...адай, гахайшадай, мал бэл... ...шахан таргалуулагшадай ...нууд мүнөө худэлнэ.

...рэй совхозой түрүү тугал... ...Литвинцевагай, Борьёогой ...суута хонишон Д. Ц. Нор... ...үдэлдэг газарнуудта эмхид... ...түрүү дүршэлэй hургуули... ...ажал үсхэбэрилгэдэ шэнэ, ...мэ нэбтэрүүлхэдэ маша ехэ ...байhанаа харуулаа. Тиибэ... ...үү дүй дүршэл шудалагты, ...туйлалтануудые ажалдаа ...лагты гэжэ миин лэ уряа... ...ото хэрэг дээрэнь тэрэнийе ...түй ябадаг ушар яhала олон ...аар.

...ушарнууд Хориин, Яруунын, ..., Прибайкалиин аймагуудта ...Загарайн аймагта түрүү ...хэдэн hургуули эмхидхэг... ...д, үнинэй худэлхэеэ боли... Эдэ аймагуудай колхоз, ...ай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ...мэргэжэлтэд, нютагай үй... ...н управлениин хүтэлбэри... ...илангаяа малшадай дунда наукын, түрүүшүүлэй дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ худэлмэри үшөөл хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ.

Наукын туйлалтануудые, түрүү дүршэлые колхозууд болон совхозуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүдые партиин Буряадай обкомой бюро hаяхан хаража үзөө. Хүдөө ажахын туршалгын станци, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерство, «Сельхозтехникын нэгэдэл, Буряадай хүдөө ажахын институт, БКНИИ, хүдөө ажахын техникумүүд түрүү арга методүүдые хүдөө ажахыда үшөө мууса нэбтэрүүлнэ гэжэ обкомой бюро тэмдэглээд, наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые колхозууд болон совхозуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ үргэн ехэ хэмжээнүүдые хараалаа. Энэ хадаа гүрэнэй түсэб мэтэ заабол дүүргэгдэхэ ёhотой хэмжээ-ябуулганууд мүн.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ түрүү дүй дүршэлые, наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ хэрэг мүнөө хүрэтэр түсэблэгдэдэггүй, заабол бэелүүлэгдэхэ хуулита хүсэгүй байгаа. Харин тэрэнийе нэбтэрүүлхэ хэрэг олон ушарта мэргэжэлтэдэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй hайн дуранhаа, үүсхэлhээ болодог юм. Мүнөө түрүүшүүлэй дүй дүршэл уялгата ёhoop нэбтэрүүлхээр хараалагдадаг болоо. Тиимэ түсэбүүдые хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерство, туршалгын станцинууд зохёон бэлдээд, нютагуудтахи үйлэдбэриин управленинүүдтэ хүргэхэ зэргэтэй. Тэдэнь дам саашань совхоз, колхоз бүхэнэй ажахытай тааралдуулан, тэрэ түсэбые хубилгаад, ажахы дээрэ бодотоор нэбтэрүүлхэ уялгатай. Наукын туйлалтануудые, түрүү дүршэлые нэбтэрүүлхэ талаар ямар хүдэлмэри ябуулагдахаб, тэрэнэй түлөө хэн харюусахаб, эмхидхэлэй ямар хэмжээнүүдые абажа, энэ түсэб дүүргэхэб гэжэ хараалагдаха зэргэтэй.

Ажал хүдэлмэреэ эрхим hайнаар эмхидхэжэ, ехэ амжалта туйлаhан, хүсэ, зөөри багаар гаргаад, мяха, hү, үндэгэ, ноohо, ороohо тарйа, тэжээл ехээр абагшадай дүй дүршэлдэ хүнүүдые hургаха гээшэ колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилхэ гол арга болохо ёhотой. Хооhон уряагаар бэшэ, харин хүнүүдые түрүү юумэндэ hургажа, эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй үндэhэ hуури дээрэ үйлэдбэриие эмхидхэхэ гээшэ хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ гол зорилго болоно.

hая боложо дүүрэhэн КПСС-эй Центральна Комитедэй ноябриин Пленум наукын туйлалтануудые, эрдэмтэдэй дурадхалнуудые, түрүү дүршэлые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулба.

Наука, техникын эгээн шэнэ туйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүршэлые ажахыдаа бүри түргөөр нэбтэрүүлхэ түсэб колхоз, совхоз, предприяти бүхэн бодомжотойгоор зохёожо, ерэхэ жэлдэ шэнэ амжалта туйлаха hайн эрхэ нүхэсэл эртээнhээ байгуулха ёhотой.

Хориин аймагай Анаагай совхозой тракторай мотоор заhабарилдаг слесарь Даши-Доржо Гармажапов заhабарилгын хүдэлмэридэ халаан бүрнингөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: нүхэр Гармажапов ажаллажа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

БАРИЛГАШАДАЙ ЭДЭБХИ

Хэдэхэн жэлэй саада тээ эндэ хубхай hалхинай үбэл зунгүй үлеэдэг хооhон тала байhан юм. Мүнөө тэндэ Улаан-Үдымнай урда захада байрын хэдэн дабхар гэрнүүд, завод, фабрикануудай үндэр сагаан корпусууд жэрылдэжэ байна.

Тэдэ барилгануудай нэгэн ехэ панельнүүдые гаргаха завод болоно. Энэ заводто байрын гэрнүүдэй бүхэли хана, дабхарнуудай хоорондохи түмэр-бетонно хушалта, гэшхүүр болон бусад хэрэгсэлнүүд бүтээн гаргагдаха юм. Ашаглалгада үгтөөд байхадаа энэ предприяти жэл соо тус бүридөө 48 квартиратай 24 гэрэй детальнуудые гаргаха байна.

Панельнүүдые гаргаха заводой барилга дээрэ ажаллажа байhан 154-дэхи трестын гурбадахи управлениин хүдэлмэришэд түрэл партиингаа ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлэнхэй. Барилгашад Пленумэй хүдэлмэриин эхилhэнhээ хойшо нормоёо ходо үлүүлэн дүүргэдэг байгаа. Тэдэнэй иимэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилхэнь тон зүб. Юуб гэхэдэ, барилгын организацинуудай хүдэлмэридэ ехэ хубилалта болохоёо байна бшуу.

— Барилгын организацинуудай хүтэлбэриие промышленностьhаа таhалжа амяарлуулха гэhэн дурадхалые hайшаажа байнаб,—гэжэ бригадир Конов хөөрэнэ.—Имагтал энэ аргаар барилга дээрэхи бүхы техникые hайнаар ашаглаха, барилгануудые гол түлэб нэгэ проектээр хэхэ арга олдохо байна. Мүнөө барилгын организацинуудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд тон олон. Жэшээнь, манайшье управлениие абахада, панельнэ заводой барилгада дуталдаха юумэн дүүрэн. Энэ ушарhаа түмэр-бетонно тулга, армагуудые Таловска заводhoo асарха хэрэг гарана. Мүн механизмүүдшье дуталдана. Эдээн тухай совнархоздо оло дахин хэлэгдэhэн байха. Теэд хэмжээ абтаха юумэн үгы.

Эдэ үдэрнүүдтэ эндэхи барилгашад абаhан уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө оролдохо зуураа, партиин ЦК-гай Пленумэй материалнуудые анхаралтайгаар уншажа, шудалжа байна.

Н. Зайцев.

Мяха, үндэгэ худалдаха жэлэй түсэб дүүргэгдээ

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр урмашаhан Кабанскын совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд ехэ амжалтануудые туйлажа байна. Тус совхоз байгша ондо гүрэндөө ороohо худалдаха уялгаяа холо үлүүлэн дүүргээ.

Ноябриин 20-ной мэдээгээр, эндэхид гүрэндөө мяха, үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Бүхыдөө 8245 центнер мяха, 554,5 мянган үндэгэ худалдаа. Энэ жэлэй туршада 4467 центнер шубуунай мяхан гүрэндэ үгтөө.

Иимэ амжалта туйлажа байhан Кабанскын совхозой хүдэлмэришэд эдэ үдэрнүүдтэ социалис мүрысөөгөө бүри эршэдүүлнэ. Байгша ондо абаhан социалис уялгануудаа болзорhoонь урид дүүргэхэ гэжэ бүхы хүдэлмэришэд оролдожо байна.

А. Бусурманов.

Хэды болотор үнеэдээ газаа хүйтэндэ haaxa юм?

Үдэшын hаам үрдихэ хүсэлтэй, фермэ тээшэ яарагдаа.

...Ута сагаан шулуун баазын хойто ханада тулгуулан бариhан, уужам томог соо буухигар томо буха абаhаар нюдэнгэ торолдоодхибо. Ойгуурнь нэгэ хэды үнеэд хооhон хорой соогуураа хоглоhон нэрэтэй, дэмышье hаа газар шэншэнэд.

— Юундэ байжа ядаа үнеэн бэ?!—гэhэн хонгёо абяан соностоод, хашаагай хажуудахи нэгэ үнеэнэй саанаhaa зүүн гартаа хүнэг, нүгөөдэдөө—бишыхан hандай бариhан басаган харагдаба.

— Юундэ үнеэгээ газаа hааnабта, гэнэ гүт? Нёдондоhoo үнеэдээ уянгүй байлгадаг болоhон аад, мүнөө хүрэтэр «ёлочкын» табигдахые хүлеэжэ ядаагшабди. Үнеэдээ hааха болоходоо, тэдэнээ нэгэ нэгээр хашаа cooho газаашань (мүргэлдөө, хүлгөө багатай газарта) гаргажа шобторнобди... Гар гү? Даараал ааб даа. Зүдэрхэhөө зүрхэсэнгүй хүдэлhэнэйнгөө харюуда ехэ hү hаагаа hаа, урматай hааб даа.

— Үнеэнэй хэды литр гэжэ дөө. 22 үнеэтэйб, 14-иинь мүнөө hаалгана. Теэд, сүүдхэдээ арай шамай 40 литр hү тушаахаш. Юунhээ иимэ hэбэрээ байhамнай, юрэдөө, Танай өөрынтнай үзөөд, хараад орхиходо, эли байха даа,—гээд мүнөөхи басаган, Валя Капустина, буруу бухаhан хүригшэ үнеэгээ дахана.

Хүдэрын совхозой томодхогдоhон № 1 гүүртын байрые, мал, адууhыень хараад, хүн зонтойнь хөөрэлдөөд байхада, нээрээшье дутагдалнууд олон.

hаамхай үнеэдээ hая бэлшээриhээнь болюулhан аад, хооhoop шахуу үнжүүлнэ. Бригадир нүхэр Цагадеевэй хэлэhээр, үдэр бүри 15 кг. силос, нэгэ-нэгэ килограмм үбhэ, зелёнко үнеэн бүхэн эдихэ зэргэтэй ха. Иимэ багаар хараалагдаhан мүртэнь, тэжээлые ашагтайгаар хэрэглэхэ тэмсэл ябуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, силосые hаалишад аяар 12 км. хараанhaa «Беларусь» трактораар үдэрэй хоёр тэргэ асарнад. Тэрэнээ задагай хорёо соо байhан 140-өөд үнеэдтэ хаяжа үгэхэдэ, айлгуур малынь үрдижэ эдеэд, аймхайнуудынь hула hалана.

hаамхай үнеэдhээ гадна, шэргэhэн үшөө зүүгаад үнеэд, шэнэ түрэхэ гунжад, бүруу, тугал—хамтадаа 440 толгой малые зөөбэри тэжээлээр, хэбтэреэр хангаха ябадалда хэдэн трактор хэрэгтэй байбашье hаань, мүнөөдөө гансал «Беларусь» хүдэлнэ. Иимэ ахир байдалhаа гүүртын үнеэдшье үлэсхэлэн, хожор, борьбо дээрээ hуушаhан буруунуудшье олон.

Урдань энэ гүүртын хоёр дал соо 120—120-ёод үнеэдые уядаг hаа, мал олоноорходоо мүргэлдэнэ гээд, мүнөө миил 80—80 үхэр хонуулна. Шэнэ юумэ нэбтэрүүлхэ гэжэ совхозой ноёд бэлэдхэлгүйгөөр забдаад, мүнөө болоходо тэрэнээ орхижорхёо. Энэ гүүртэдэ зорюута баригдаhан hаалгын зал соонь онhон аргаар үнеэ hааха түхеэрэлгэ хоёрдохи үбэлөө жэбэржэ байнхай.

Томодхогдоhон энэ гүүртэдэ 30 гаран хүн, тэрэ тоодо 13 hаалишад хүдэлнэ. Теэд эндэхи малшадай дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри тон hула, ажалай журамшье hүрхэй бэшэ.

Гүүртынь коллектив Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай нээмэл бэшэг зүбшэн хэлсээдүй, hүнэй гарасые эрид дээшэлүүлхэ тушаа ямаршье хэмжээ хараалаагүй байhаар. Үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлжэ байhан нүхэрэйнгөө хүндэтэй шалтагаанаар ажаллахаяа болиhонтой дашарамдан, мэргэжэлтэй hаалишадые оронгдонь хүдэлыт гэжэ бригадирай дурадхахада, хамтынгаа хэрэгэй түлөө hанаагаа зобохо хүн олдоогүй.

Хажуудаа байhан энэ гүүртынгээ бүхы дутагдалнуудые Хүдэрын совхозой дирекци, партком мэдээгүй байгаа гэхын аргагүй. Теэд яахадаа хэмжээ абанагүй гээшэб?

Ц. Дугаров.

...АНИЗАТОРАЙ ...УРАЛСАЛ

ОРОЛДОСОТОЙГООР hУРАЛСАНА

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэрэ комбайнерые гурбан үдэр үгэдөө оруулжа ядахадаа хүдэлмэриhөөнь болюулжа, штурвальнаар хүдэлhэн залуу хүбүүе орондонь табиха баатай болоо hэн. Олон жэлдэ хүдэлжэ, мэргэжэл ехэтэй болоhон хүниие гаргаад, комбайнерай тусхай үнэмшэлгэгүй хүниие табиха гээшэ бэрхэтэйшэг байгаа. Теэд колхоздонь комбайнер мэргэжэлтэй ондоо хүн байгаагүй бшуу.

Ганса энэ ушар бэшэ, мүн тракторист, шофёр мэргэжэлтэй хүнүүдэй дутамаг байhые hамбаашалжа, зарим хүнүүд тумархадаг, ажалай журам эбдэдэг байгаа.

—Мүнөө колхоз доторoo механизаторнуудые hургадаг болоходоо баяртай байнабди. Ажалда хойрогоор хандадаг, журам муутай хүнүүдые механизаторнуудай зэргэhээ холодуулха аргатай болохобди,—гэжэ нүхэр Леонов хүхюунээр мэдүүлбэ.

Бүгэдэ ниитын hуралсалда бэлдэхэ үеэр 50 хүн бэшүүлээ hэн. Тэрэ тоодо 25 хүн трактористын, 25 хүн комбайнерай мэргэжэлдэ hураха дуратай байhанаа мэдүүлээ.

...Үглөөнэй 10 час багта Калиновкын клубай газаа хүн зон олон. Автомашинааршье, морёоршье хүнүүд ерээд лэ клуб руу ороно. Уданшьегүй эндэ 25 хүн сугларха байгаад, хамта 33 хүн ерэhэн байба. Тэдэнэй дунда колхозой жиирэй гэшүүд Анна Кравцова, Галина Римарева, клубые даагша Ульяна Болюнева, библиотекые даагша Екатерина Римарева, жолоошоноор хүдэлhэн Сельверст Римарев, хонишон Иван Гусляков, мал адуулагша Игнат Иванов болон бусад бии.

Механизаторай hургуулиин директорые политическэ талаар орлогшо Леонид Сидорович Леонов түрүүшын хэшээлые нээгдэhэн дээрэ тооложо, политhуралсалай программаар час хахад соо хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

hүүлээрнь колхозой гаражые даагша, дүршэл ехэтэй механизатор Назар Прохорович Иванов обоо хүбөө номуудые hугабшалhан орожо ерээд, hурагшадтай программын ёhoop хоёр час хөөрэлдэбэ.

Тэрэнэй hүүлээр үдын забhарлалга болоо. hурагшад түргэнөөр эдеэлээд, хараалhан саг соогоо дахин сугларба. Хожомдоhон нэгэшье хүн байгаагүй.

Удаань үнинэй механизатор Филимон Терентьевич Рыжаков ерэжэ, тракторай мотор тухай хөөрэжэ үгөө.

Хэшээлэй боложо байха үедэ hурагшад багшадаа хэдэ хэдэн асуудалаар хандаад, ойлгоогүй юумэеэ hуража абаба. hурагшад багшынгаа хэлэhые ехэ анхаралтайгаар шагнажа, дэбтэр дээрээ бэшэбэ.

Хэшээлэй болоhоной үглөөдэр бүришье hонирхолтой байба. Колхозой түрүүлэгшэ—механизаторай hургуулиин директор нүхэр Семенов, тэрэниие политическэ талаар орлогшо нүхэр Леонов гэгшэдтэ хүнүүд ерэжэл байба. Тэдэнэр бултадаа механизаторай мэргэжэл шудалха дуратайнууд байгаа.

—Механизаторай hургуулида ябахыемни зүбшөөгыт,—гэhэн мэдүүлгэтэйгээр колхозой түмэршэ дархан Тарас Сидорович Иванов орожо ерээ.

Трактористын hургуулида ябаха дуратай байhанаа колхозой электрик Исай Серков, залуу басаган Анна Антонова болон бусад хэлэбэ. Хамтадаа 77 хүн механизаторай hургуулида hураха дуратай байба. Теэд дуратайшуулые бултыень нэгэ жэлдэ hургаха аргагүй ха юм.

Мүнөө үень 50 хүн трактористын, комбайнерай hургуулида, 8 хүн жолоошодой курсада hуража байнхай.

Механизаторнуудые бэлдэхэ hуралсал неделидээ нэгэ дахин—пятницада үнгэргэгдэнэ. Тэрэ үдэр хэшээлынь үглөөнэй 9 часhaa эхилээд, үдэшын 6 час болотор үргэлжэлөө. Үдэрэй 12 часhaa 13 час хүрэтэр забhарлалга болобо. Тиигэжэ тэдэнэр неделидээ 9 час hуралсан, программаяа апрель hарын эхээр дүүргэхэ юм.

Оролдосотой hайнаар hуралсаад, шалгалтаяа амжалтатайгаар тушаажа, механизаторай эрхэтэй болоогшодто hураhан үдэрнүүдынь түлэгдэхөөр хараалагдаа.

Трактористын, комбайнерай hуралсал Калиновкын отделениин клуб дотор, ондо ондоо таhалгада нэгэ үдэр болоно. Энэнь юугээрээ hайн бэ гэхэдэ, холо хүдэлдэг хүнүүдэй суглархада, мүн багшанарта зохид байна.

hуралсалай программын зарим асуудалнуудаар тэндэхи hургуулида хүдэлдэг түүхын, биологиин багшанар хабаадуулагдаха юм.

Хүнүүдэй техникэ шудалха ехэ дуратай, hуралсалдаа оролдосотойгоор хандажа байhаниинь гайхалтайшье бэшэ. Юуб гэхэдэ, колхозой ажахын бүхы hалбарида машина олоор хэрэглэгдэдэг болоо бшуу. Мүнөө энэ колхоздо 29 трактор, 24 комбайн, 16 автомашина ашаглагдана. Тэрээнhээ гадна олохон колхознигууд мотоциклтай болонхой. Жэшээнь, 160 айлтай Калиновка тосхондо аяар 80 мотоцикл бии.

Ушар иимэhээ мүнөө сагта мотоор мэдэхэгүй хүн гээшэмнай үзэг бэшэг танихагүй хүнтэйл адлирхуу болоо гээшэ.

Б. Гылыков,
манай тусхай корр.

Механизаторнуудай бүгэдэ ниитын hуралсал Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхоздо эмхитэйгээр ябуулагдана. Эндэ тракториcтнуудые, комбайнернуудые hургаха хоёр бүлэг эмхидхэгдээ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой главна инженер Я. А. Туранин (баруун гарhaa нэгэдэхи) трактористнуудтай хэшээл үнгэргэжэ байна.

П. ГОМБОЖАПОВАЙ фото.

hүүлэй мэдээсэлнүүд

Югославиин арадуудые халуунаар амаршалга

Югославиин Национальна hайндэртэй — Республикын үдэртэй дашарамдуулан, Югославиин коммунистнуудай союзай генеральна секретарь, ФНРЮ-гэй президент Иосип Броз Титодэ нүхэд Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

Ажабайдалдаа, ажал хүдэлмэридөө бата бэхи эб найрамдалай, социализмын түлөө тэмсэлдэ амжалта туйлахыень Югославиин ажалшадта совет хүнүүд үнэн зүрхэнhөө хүсэнэ гэжэ телеграмма соо хэлэгдэнэ.

Манай гүрэнүүдэй хоорондохи хани ёhоной харилсаан, али бүхы талын холбоо барисаан мүнөө жэлдэ саашадаа хүгжөө, тиигээд социализмын, бүхы дэлхэй дээрэхи амгалан байдалай, хоёр ороной арадуудай зол жаргалай болон хүгжэлтын аша туhада тааруугаар улам үргэдэн бэхижэхэ гэжэ найдажа байhанаа Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев хүсэhэн байна.

Национальна hайндэрөөрнь дашарамдуулан, ФНРЮ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Коча Поповичто СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко амаршалгын бэшэг эльгээгээ. (ТАСС).

Кубын революционно элитэ ажал ябуулагша, восстанида хабаадаhан армиин майор К. Перестэй Н. С. Хрущев уулзаба

Гадаадын оронуудтай хани барисаа, соёл культурын холбоо байгуулха совет бүлгэмүүдэй союзай уряалаар Кубын революционно элитэ ажал ябуулагша, восстанида хабаадаhан армиин майор Крессенсио Перес СССР-тэ ерээд байнхай. КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев ноябриин 28-да тэрээнтэй уулзаа.

Майор К. Перес Кубада «үбгэн» гэжэ нэрлэгдэдэг байха юм. Кубада Сьерра Маэстра гэжэ хадануудта 1956 оной эсэстэ Фидель Кастрын отрядай бууhанай hүүлээр, тэрээнтэй Кубын жиирэй тариашан Крессенсио Перес уулзаад, Фидель Кастрын, хани нүхэдэйнь газаршан болоhон юм. Тэдэнтэй хамта Перес восстани хэhэн армиин баатарлиг, дайшалхы бүхы замаар ябалсажа гараа. Энэ замынь дүрбэн жэлэй урда тээ Кубын арадай илалтаар дүүрэhэн байгаа.

Н. С. Хрущев К. Перес хоёрой хөөрэлдөөн хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

Гадаадын оронуудтай хани барисаа, соёл культурын холбоо байгуулха совет бүлгэмүүдэй союзай президиумэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. И. Горшков хөөрэлдөөнэй үедэ байлсаа.

(ТАСС).

ШЭНЭ БОДОЛ ХҮСЭЛ ТҮРҮҮЛНЭ

Мяха, hoohо абаха, үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри нэгэ гарта байха ёhотой гэhэн гурим ёhо Хэжэнгын совхоздо эгээ түрүүн бэелүүлэгдэжэ эхилhэниинь мэдээтэй. Мүнөө тус совхозой ажахын гол hалбари болохо хонин ажал түрүү аргаар эрхилэгдэдэг болонхой. Бултадаа томодхогдоhон комплексно бригаданууд болоод хүдэлжэ байдаг.

Совхозой центр—Хэжэнгэ тосхонhоо тээ дээшээ холошье бэшэ газарта хонишоной городок хамтын байра, айлнуудай байха квартиранууд культбазатай юутэйгээр аржытар баригданхай. Эндэhээнь гараад харахада, хонидой байха хотонууд, хонидоо түрүүлхэ байранууд түгэс бэлэн болонхой. Үбhэ тэжээлынь газаагаа асаржа hүрилэгдөөд, жэрылдэнэ. Мүн уhа бүлэжэ гаргадаг гүнзэгы худаг, искусственна үрэжүүлгын пункт гэхэ мэтэ—хони үсхэбэрилхэдэ хэрэгтэй бүхы юумэн булта эндэ бии. Энэмнай республикын суута хонишон Цэнгэ Буянтуевай комплексно бригада гээшэ.

—1600-гаад хонин энэ городогто бии. Тоо толгойнгоо талаар энээнние эгээл таарамжатай гэжэ hанадагбди,—гээд совхозой директор нүхэр Дугаров хөөрэнэ.—Бэшэ бригадануудаа иимэшүү хэлбэритэйгээр бүридүүлхэ хүсэлэн бии. Мүнөө жииртээ комплексно бригаданууднай 1000-гаад эхэ хонитой байна.

Хэжэнгын голые үгсэхэдэ, hүриинүүдые газаагаа жэрылгэhэн хонишодой комплексно бригадануудай байра байд гээд лэ дайралдана.

Совхозой 4-дэхи фермэ. Голой нүгөө бэедэ Мантан гэжэ нютагта hуурижаhан Жигмит Журмитовай даадаг хонишодой бригада. Ажалша бэрхэ эзэтэй бригада гэжэ харахадаа ойлгохоор. Хамтадаа хоёр мянга шахуу хонидтой энэ бригада хоёр газар байра түхеэрhэн (хоёрдохи байрань типовой, шэнээр баригдажа дүүрүүтэй байна), үбhөө газаагаа дүүhан татаhан, дандигар зонууд байна. Ябан ошонгоо бүхы бригаданuудынь Цэнгэ Буянтуевай бригадын городогтол адли түхэл маягтай, болохо юм ха. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд тиигэжэ хэлэнэ. Малда hайн байра түхеэрхэтээ хамта малшадтаа мүн лэ таатай hайн гэр байра барилсажа эхилhэниинь ехэ hайшаалтай. Нүхэр Буянтуевай бригададал адляар бултыень түхеэрбэл, малнад, хонинод бүхы юумээр хангагдаха болоно. Хэрбээ олон хүнтэй бригада hаань, нэгэ таhаг соо хүүгэдэй саад эмхидхээ hаа, hайн hэн. Юуб гэхэдэ, хонишодой нэгэ бригадада арбаад хүн гэхэ гү, али адагынь хоёр-гурбан айл байна ха юм. Үшөө хажуудань 4—5 модоной газарта ондоо бригада байха. Тэндэ баhа үхибүүдтэй айлнууд заатагүй дайралдаха. Тиимэ дээрэhээ эдэ хоёр бригада хамтараад саад нээхэ аргатай гэжэ hанахаар. Жэшээнь, нүхэр Журмитовай бригадын хоёрхон айлдань 6—7 бишыхан үхибүүд өөhэдөөрөөл байдаг хэбэртэй. Эхэ эсэгэнь ажалда гаранхай: хонидоо адуулна, түлеэндэшье ошоно. Эдээнhээ холо бэшэ Дандар Балдановай бригада түбхинэнги. Эндэнь бага үхибүүд мүн лэ бии. Энэ хадаа бодожо үзэмөөр асуудал гэжэ hанагдана.

Хонишодой комплексно бригадын hайн талые эдээнэй ажал хэрэг эли тодоор гэршэлэн харуулна. Жигмит Журмитовай, Дандар Балдановай даадаг бригаданууд 4-дэхи фермынгээ бусад нүхэдтэй хамта олзо доходоор ехэ ажаллажа байна. Эдэнэр мүн баhа үбhэ тэжээл хүнэй гарhаа хүлеэгээд байдаггүй, өөhэдын хүсөөр бэлэдхэдэг гуримтай.

—Зундаа бидэнэр шарганууд дээрэ үбhэ hүрилөөд, намартаа тракторaар шэрэжэ газаагаа асаранхайбди. Хоёр мянга гаран центнер үбhэ тэжээл газаамнай буулгаатай,—гэжэ Жигмит Журмитов хөөрэнэ. Энээнhээ гадна, үшөө үбhэ тэжээлэй жаса бии юм ааб даа. Талха гаряанай зүйл нёдондо жэлэйхиhээ жэшээгүй ехэ. Сэбэр hайханаар абаhан набша намаатай үбhэнэй гулдагар hүриинүүд хорёо сооль жэрылдэнэ. Шанарынь юутэгүй юм бэзэ гэжэ эндэхи хонишод хэлсэнэ.

Сабшажа бэлэдхэhэн үбhэн тухайдаа хөөрэхэдөө, нёдондо жэлэйнь байдал ойндонь ороодхино хэбэртэй. Хурса хара шарайтай энэ хүнэй нюдэн алад саашаа сэнхиижэ байhан Хэжэнгын гол тээшэ хараад, бодолгото болоhон мэтэ үзэгдэнэ. Нёдондо үбэл хэжэнгээрхиндэ хүндэшэг жэл болоhон байха. Нүхэр Журмитовай бригада минил 600 центнер үбhэтэй байhан, тэрэнышье февралиин эсэс багаар барагсааhан юм. Үбэлэй hаари хүйтэн соо энэ бригадые тушаажа абаhан Жигмит Журмитов нүхэдтэеэ хамта нилээдгүй оролдолго хэшээл гаргажа ондо ороhон ха. Мүнөө энэ хүнэй hанаа сэдьхэл амгалан янзатай. Совхозойнгоо МТМ-hээ трактор абаашахаяа ерээд, тэрэнээ халаажа байгаа hэн.

—Жигмит гэртээ бусаха болоо гүш?—гэжэ хэнэйшьеб асуухадань:

—Тракторaа халаажа, абяа гаргаад, акт бэшүүлээд абаашатарни орой болохо бэзэ,—гээд энэ ахалагша хонишон-механизатор харюусана. Бэшэ нүхэдэйнгөө гэртээ бусажа байхадань, шэнэ тракторта hуунхай бригадирынь жороолуулhаар орожо ерэбэ.

Үдэшынгөө ажал дүүргээд, хонишодой гэртээ ороходонь, партиин ЦК-гай Пленум тухай мэдээсэл радиогоор дамжуулагдажа байба. Хүн бүхэн шэнэ бодол хүсэлдэ эзэлэгдэнхэй. Хонишодой комплексно бригадын ахалагша хонишон Жигмит Намсараевичшье ажал хүдэлмэри тухайдаа, декабриин эсэс багаар эхилхээ байhан түл абалга тухайдаа бодомжолжо байгаа ёhотой даа.

Д. Жугдурова.

Хэжэнгэ—Улаан-Үдэ.

Кузбасстахи «Ехэ хими» шэнэ шухала үйлэдбэритэй болобо — Кемеровэй химическэ комбинадта капролактам үйлэдбэрилэн гаргаха түхеэрэлгэ ашаглалгада оруулагдаа. Капролактам гээшэ шулуу нүүрhэ болбосоруулхада гарадаг шухала хэрэгтэй түүхэй эд юм. Синтетическэ шэрхэгэй заводуудта Зураг дээрэ: лактамай цехтэ ахалагша аппарадшан комсомолец Леонид Мархель лактамай гаража байхыень ажаглан хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ПВЗ-гэй аппаратна цехэй Вениамин Бураков КПСС-эй ЦК-гай Пленумые амжалтаар угтаад, мүнөө халаанайнгаа нормо 140 процент хүрэтэр дүүргэдэг. Зураг дээрэ: коммунис ажалай ударник В. Бураков.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

hайхан hэшхэлтэй малшан

Захааминай аймагай «Победа» колхоздо Хандажап Дашеевич Гармаев 15 жэл үлүүтэй малшанаар ажаллажа байна. Баян дүй дүршэлтэй болоhон энэ нүхэр колхоз соогоо түрүү тугалшан гэжэ суурхаhаар үнинэй. Нүхэр Гармаев hайхан hэшхэлээрээ ажаллажа, арад зондоо хүндэтэй болонхой.

Үнгэрэгшэ жэл Хандажап Дашеевич даажа абаhан 86 толгой тугалнуудаа гээлтэ хоролтодо оруулангүй. бултыень тобир тарганаар ондо оруулжа шадаhан байна. Тиигэжэ бүхы тугалнуудаа толгой бүриин 190 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаа, тиихэдэ зургаа hаратай болоhон зарим тугалнуудайнь шэгнүүр 276—280 килограмм хүрэтэр татана.

Нүхэр Гармаевай даадаг гүүртэдэ ерэхэдэмнай, өөрөө гэртээ үгы байгаа. Ерэхыень хүлеэнгүй ажалыень харахаяа ошобобди.

— Манай Хандажап алтан гартай хүн лаа, бүхы юумэ хүү шадаха: малайнгаа байра заhадаг, рамуудыень шэллэдэг, пеэшэнгыень заhадаг.... Харагты, бүхы юумэнь өөрынгөө байрада,—гэжэ Хантуринска МТФ-е даагша нүхэр Соктоев омогорхон хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье гүүртынь байра сэбэр, хамаг юумэнь саг соогоо заhагданхай. Тугалайнь байра хоёр ондоо таhалгатай. Хүйтэн болохын урда тээ тугалнуудайнгаа гарган, туранхайе илгажа бүлэг болгодог. Бүлэг бүхэндэнь тэжээлэй рацион ондо ондоогоор табигданхай.

Удааншье болонгүй Хандажап Дашеевич ерэбэ.

— Шабар асарааб. Тугалнуудай тэжээл хоолынь hайжаруулха, мүн бүри hайнаар бүлеэн уhаар уhалдаг болохо hанаатайбди. Тэрэ байрын пеэшэн заhажа байнаб,—гэжэ Гармаев тугалай байра тээшэ заан хөөрэнэ.—Мүнөө хүйтэнhөө айлтагүй. Малаймнай байра hайн, тугалнууднай тарган, мүн тэжээл хоолоорщье элбэгбди.

Нэгэ хэды соо абяагүй байhанайнгаа hүүлээр Хандажап Дашеевич фермые даагша нүхэр Соктоевто хандан:

— Ветфельдшэрые манда эльгээгыт. Үшөө дахин хаража үзэг лэ, үбшэн тугал үгы юумэ аабза.

Хандажап Гармаев өөрынгөө hамган Юмжир Доржиеватай тугалнуудаа тобир тарганаар ондо оруулхын тула горитойхон оролдолго гаргажа байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй хүндэлэлдэ, мүн Советскэ Конституциин үдэрые уттуулан социалис мүрысөөндэ хабаадаад байхадаа, мал ажалай эрхим дүй дүршэлтэй болоhон Хандажап Дашеевич хаража байhан малаа нэгэшье толгой гээлтэ хоролтодо оруулангүй, тобир тарганаар ногоон дээрэ гаргахаб гэжэ найдуулаа.

Б. Шоёнов.

АХЫН АЙМАГТА

Мүнөө үедэ механизаторай мэргэжэлые шудалха гэhэн хүдэлөөн хаа хаанагүй дэлгэрнэ. Мүн энэ мэргэжэл Ахыншье малшад шудалхань. hаяхан КПСС-эй райкомой бюро иимэ асуудал зүбшэн хэлсэжэ, «Улаан-Аха», «Коммунизм» колхозуудта механизаторнуудай hургуулинуудые эмхидхээ. Тус hургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэнэрээр мэргэжэлтэд С. Д. Биданов, Д. Б. Гомбоев гэгшэд томилогдоо.

Мүн Орлигой дунда hургуулиин дэргэдэ эмхидхэгдэhэн үдэшын hургуулиинхидта мүн шоферой мэргэжэл олгохо курс нээгдэнхэй. Тус курсада 30-аад хүн hурахаар хараалагдана.

Машина, трактор жолоодожо шадаха хүнүүдые hургажа, эрхэ олгуулха саг зуурын курс январь-февраль hаранууд соо эмхидхэгдэхээр хараалагдана.

Иигэжэ Ахын аймагай малшад машина, трактор жолоодохо мэргэжэл олохо аргатай болохонь.

АЖАЛШАДАЙ hУРАЛСАЛДА — ГОЛ АНХАРАЛ

Манай аймагта ажалшадай hуралсалда горитой анхарал хандуулагдана. Партиин райкомой бюро аймагай томо артельнуудэй нэгэн—Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо маяшадай hуралсалай хэр зэргэ ябажа байhан тухай колхозой партбюрогой секретарь нүхэр Хандаковой элидхэл зүбшэбэ. Колхозой ажалшад КПСС-эй түүхэ, хүдөө ажахын экономико гэхэ мэтэ кружогуудта хабаадахаhаа гадна, социалис хүдөө ажахын экономикын эхин кружогто hуралсадаг.

В. Галсанов.

ЭСЭГЫН ХҮБҮҮД

...Намарай намдуу дулаахан үдэр hэн. «Знамя Ленина» колхозой гэшүүд таряа хуряалгын халуун хаhада ороод, ажалайнгаа далайсые үдэр бүри үргэдхэжэ байгаа. Артелиин үргэн поли дээгүүр талын корабльнууд тамарна, алтан шэниисэ тээhэн автомашинанууд урагша хойшоо шурд гэлдээд лэ үнгэрнэ. Баян дэлгэр намар ерээд, хүдөөгэй тарияашад урма зоригтойгоор ажаллан, гүрэнэй амбаарта түрүүшын тонноннуудые оруулжа байгаа бшуу. Иимэл нэгэ ажалай үдэр Харгааhатын адагай поли дээрэ дурсагдаhан колхозой гэшүүн Бато-Далай Цырендашиевтай уулзаа бэлэйбди.

Дунда зэргын бэетэй, сагаан шарайтай хүбүүн хүхюугээр энеэбхилэн хөөрэбэ:

— Мүнөө харюусалгатай үе ерээд байна. Ургуулhан тарияагаа саг соонь хуряажа абаха хэрэгтэй. Тиин бишье хэжэ байдаг ажалаа саг зуура орхёод, электро-гагнууршан болоод, шадаха зэргээрээ хүдэлжэ байнаб.

Бато-Далай тусхай шэл зүүн гараараа нюдэндөө барижа, комбайнай хедерэй хажууда доошоо тонгойходонь, мотоорой абяан шангадажа, галдуулhан түмэрэй үнэр хангалтан, ошон сасарна.

Уданшьегүй эбдэрhэн деталь гагнагдаба. Комбайнер Базар Цыбикдоржиев татажа байhан тамхяа хүл дороо гэшхэжэ унтараагаад, «зай нүхэд, ябая» гэнэ.

Самоходно комбайнай мотоор хүүежэ, бүхы механизмуудынь хүдэлөөд, байра дээрэhээ аалихан хүдэлөөд, урагшаа дабшана.

Бато-Далайшье машинадаа hуужа, «Шэлын дабаа гарахам, олон комбайнууднай хүдэлнэ...» гээд, тооhо бурьюулан дардам харгыгаар гүйлгэжэ ябашана.

Харгааhата нютагта пилорама, зайн галай тээрмэ хүдэлгэдэг аад, тарияа хуряалгын үеэр электро-гагнууршан болоод ябаhан энэ хүнэй ажабайдалай хуудаhа иража танилсая.

...1943 оной февраль hарын hалхи шуургатай хүйтэн үдэр. Бато-Далай hургуулидаа хэшээлээ дүүргээд, нүхэдөөрөө саhаар удаан шэдэлдэжэ наадаhанай hүүлдэ гэртээ бусажа ерэбэ. Гуталайнгаа саhа хэрэлсы дээрэ арилгаад, үүдээ татан ороходонь, гэр соо олон зон сугларанхай, бүгэдэ абяа шэмээгүйнүүд hуужа байба. Гурбатай дүү хүбүүншье наадахаа болишонхой—эжынгээ эбэр дээрэ hууна...

hаял арбан хоёр хүрэжэ ябаhан Бато-Далай тэрэ үдэр фронтhоо ерэhэн гашуудалта мэдээ дуулахадаа нёлбоhоо барижа шадаагүй, шадахашьегүй байгаа. Тэрэнэй түрэhэн эсэгэ—снайпер Цырендаши Доржиев дайсанай hомондо дайрагдажа наhа бараа гэhэн мэдээсэл ерэhэн байгаа...

Тэрэ үдэрhөө хойшо тэ... гурбан жэлэй үнгэрхэдэ, Бато-Далай колхоздоо прицепщ... гээр хүдэлжэ эхилбэ. Иигэж... арбан таба наhатай хүбү... ажал хүдэлмэритэй танилса... эхилээ бэлэй.

Хүн бүхэн адляар ажаба... лайнгаа зам эхилдэг бэшэ г... шэ ааб даа. Түрэhэн эсэг... үхибүүн наhандаа дайнда а... даад, арбан табатайдаа аж... хэжэ эхилhэн Бато-Далай... тиимэшье хүнгэн байгаа... Теэд өөртэш тудажа ерэ... хүшэр сагай хэдышье хү... байгаа hаань, эдэ бүгэдые... вет хүн дабажа гараха ёhо... «Би мүнөө эсэгынгээ, өөры... түлөө хүдэлхэ ёhотойб» ... бодожо ябаhан хүбүүн ... ниие тиихэдэ ойлгоhон... hайшаалтай.

Уданшьегүй Бато-Далай ... ханизаторай hургуули ... гэжэ, тракт ристын үнэм... гэтэй болоод, трактор ту... жа абаба. Тиигээд лэ ар... албанда мордохо болото... хүдэр хүлэгтээ хахаса... Тракторай рульда hуу... ябахадаа, хабарай хара ... хинда нилээдгүй үлеэлгэ... най халуун наранда шаруу... Тиин энэ хүн юумэндэ га... даггүй, хододоол нүхэдэй... дунда энеэдэ зугаа гар... ябагша hэн.

—Өөрынгөө ажалда ду... тай, омогтой зугаатай хүб... даа,—гэжэ нютагаархин... ходо хэлсэдэг бэлэй.

Ханын календариин ху... hан хойно хойноhоо таhа... үдэр hаранууд үнгэрнэ, ... нүүд удаа дараалан ур... Бато-Далай армиингаа ... то албые hайнаар дүүр... түрэл колхоздоо бусажа ... бэ. Тиин шэнэ хүсэтэй... бүри оролдосотойгоор хүд... эхилээ hэн...

...—Бато-Далай манай ... хим механизаторнуудай ... юм. Мүнөө олон мэргэж... бригадынгаа уран гартана... гэн болонхой. Энэ зун Хар... hатын фермэдэ «ёлочко» ... hү hаалгын агрегат то... hэн,—гээд «Знамя Ле... колхозой ахалагша инж... Бадраа Очирович Бальж... маев хөөрэнэ.

Энэл даа, Бато-Далайн ... тарай хуудаhанууд, ... ороноо хамгаалгын Агу... дайнай дүлэн соо тэрэнэй... гэнь 270 дайсание хю... жо, Ленинэй ордено сна... болоод Баруун-Хойто ф... дээрэ баатараар наhа б... hэн. Снайпер Доржиева... бүүн Бато-Далай Цыр... шиев мүнөө ерээдүйн жар... та hайхан байдалай—ком... низмын түлөө арадтайга... та тэмсэжэ, эсэгынгэ... нэрлүүлэн, тэмсэлынь үрг... лүүлэн ябана.

Л. Гомб...

Хиналта хэхэ ленинскэ гол ёhонууд

(„Правдын" ноябриин 28-най түрүү бэшэг)

Коммунизм байгуулха талаар КПСС-эй XXII съездын баталан абаhан агуухэ Программые бэелүүлхын түлөө Коммунис парти шууд сэхээр тэмсэнэ. Парти хадаа арадай ажахын хүтэлбэрие hайжаруулха, наука болон соёл культурые хүтжөөхэ зорилгоор революционно хэмжээнүүдые абана, коммунис байгуулалтын ашатуhада тааруугаар совет арадай бүхы материальна болон оюун бодолой хүсые хэрэглэнэ. Партийна болон гүрэнэй байгуулалтын, арадай ажахые хүтэлбэрилгын тон шухала асуудалнуудые партиин Центральна Комитедэй ноябриин Пленум шиидхээ.

Арадай ажахые партиин зүгhөө хүтэлбэрилхэ эмхидхэлэй байгууламжын талаар зоримгой, холын бодолтой хэмжээнүүдые хараалха зуураа, **партийна, гүрэнэй, олониитын хиналтые шангадхаха, нарижуулан hайжаруулха** хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум ехэ анхарал хандуулаа. Ушарынь, хиналта гээшэ партийна, гүрэнэй хүтэлбэри hайжаруулха, гүрэние хүтэлбэрилгэдэ олониитые үргэнөөр хабаадуулха хүсэн түгэс арга, хойрог нобшо ябадалтай тэмсэхэ найдамтай зэбсэг, коммунис хүмүүжүүлгын hайн hургуули болоно бшуу.

«Ажал хэрэгые зүбөөр эмхидхэлгын хойноhоо, КПСС-эй Программа болон Уставай эрилтэнүүдые, партиин, Советскэ правительствын директивэнүүд болон заабаринуудые ямаршье тушаал даажа байhан хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй наринаар дүүргэлгын хойноhоо партийна, гүрэнэй, олониитын хиналта тогтоохо гээшэ мүнөөнэй эрхэ байдалда түрүүшын зэлжээнэй удха шанартай болоо» гэжэ ЦК-гай тоосоон тушаа XXII съездын баталан абаhан резолюци соо заагдана. Энээние хараада абан, XXII съезд хадаа парти, правительствын шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлые хинаха, шалгаха хэрэгые hайжаруулха талаар үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые хараалжа, бэелүүлхыень Центральна Комитедтэ даалгаhан байгаа. Партиин үмэнэ табигдадаг бүхы шэнэ, орёо зорилгонуудые шиидхэхэдээшье, хиналта тухай асуудал хаража үзэхэдөөшье Центральна Комитет хадаа В. И. Ленинэй заабаринуудые, ленинскэ эмхидхэлэй гол ёhонуудые хүтэлбэри болгодог, тэдэнние шэнэ эрхэ байдалда таарууллан шадамараар хүгжөөдэг байна.

Хиналта эмхидхэхэ, гүйсэдхэлые дээрэhээнь доороо хүрэтэрнь шалгаха гээшэ угаа ехэ удха шанартай гэжэ В. И. Ленин тоолодог байгаа. **Хүнүүдые шалгаха, хэрэгэй бодото гүйсэдхэлые шалгаха** гээшэ бүхы хүдэлмэриин, бүхы политикын гол удхань гэжэ тэрэ тоолодог байгаа. Ленин Совет гүрэн дотор хиналта эмхидхэлгын гол ёhонуудые hайнаар зохёоhон парти болон гүрэнэй шухалын шухала, саг үргэлжын зэбсэг болгохо энэ гол ёhонуудай удха бэлон зорилгонуудые али бүхы талаhаань тодорхойлhон байгаа. Партийна болон гүрэнэй хиналтые нэгэдүүлхэ шухала байhан ушар ленинскэ шухала гол ёhон болоно. Эдэ хиналтануудые нэгэдүүлгэ амжалтатайгаар хүдэлхэ нүхэсэл, манай политикын угаа ехэ хүсэтэй байха эшэ үндэhэн болоно гэжэ парти болон гүрэнэй агуухэ вождь тоолодог байгаа.

Ленинэй хүтэлбэреэр совет орон дотор партийно-гүрэнэй хиналта хэхэ талаар ЦКК-РКИ түрүүтэй нарин гурим тогтоогдоhон байгаа. Энэ гурим хадаа партиин директивэнүүдые дүүргэхын түлөө, хойрог нобшо ябадалда, засагайнгаа эрхые хэтэргэлгэдэ эсэргүүсэн, хубалза зайгуулшадта, арадай зөөри хулгайлан уригшэдтэ эсэргүүсэн тэмсэхэ хурса зэбсэг байhан юм. Хиналтын энэ гурим гол түлэб олониитэ ажалшадта түшэглэн бэелүүлэгдэдэг, бүхы хүдэлмэринь түргэнөөр тунхаглагдадаг байгаа. Социализмын дайсад революционно олониитын хүсэнэй үмэнэ hүрдэн шэшэрдэг байhан юм.

Партийно-гүрэнэй хиналта эмхидхэхэ ленинскэ гол ёhонууд Сталинда hүгэдэн шүтэлгын үедэ бүдүүлигээр хазагайруулагдажа, хиналта хэхэ талаар совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ тогтоhон ёhотойл hайн гурим хойрог нобшо хиналтын аппарадаар hэлгэгдэhэн байха юм. Партийно-гүрэнэй хиналтын нэгэ газарhаа бэелүүлэгдэхэ гурим эбдэгдэhэн, хиналтын органуудай хүдэлмэридэ олониитэ ажалшад хабаадуулагдахаяа болиhон байгаа.

Ганса нэгэн хүндэ шүтэн hүгэдэлгын хойшолонгуудые усадхаха талаар hүүлэй жэлнүүдтэ партиин абаhан хэмжээнүүд хиналтын органуудай хүдэлмэри зарим зэргээр hайжаруулха арга олгоо. Гэбэшье хиналта эмхидхэлгын горитой дутуунууд хүсэдөөр зайсуулагдаагүй, Ильичын ойлгодогой ёhоор партийна болон гүрэнэй хиналтын эмхидхэлэй байгууламжа hэргээгдээгүй байгаа бшуу. Манайда хиналта хэхэ нэгэ центр үгы байгаа. Тэрээнhээ уламжалан хиналтын органууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилдэг, парти, правительствын шухалын шухала директивэнүүдэй гүйсэдхэлые муугаар шалгадаг, нюдэ далдалагшадтай, хулгай хэлгэтэй, эдилгэ абалгатай, хойрог нобшо ябадалтай hулаар тэмсэдэг байгаа.

Партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум хадаа орон дотор хиналта бэелүүлхэ гуримые шэнэдхэн хубилгаха, партийна болон гүрэнэй хиналтые нэгэдүүлхэ тухай Ленинэй заабарие энэ хиналтын үндэhэ hуури болгохо, олониитэ ажалшадай үргэнөөр хабаадалсадаг саг үргэлжын хиналтын нэгэ орган байгуулха шухала гэжэ мэдэрhэн байна. КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Партийно-Гүрэнэй Хиналтын Комитедые байгуулха тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол мүнөөдэр «Правдада» толилогдобо. Зохихо органууд нютаг нютагуудта мүн лэ байгуулагдаха. Тиимэ болохолоороо, партиин Центральна Комитет хадаа партийно-гүрэнэй хиналта бэелүүлхэ ленинскэ гол ёhонуудые hэргээхэ, наринаар сахиха үндэhэ hуури табиба гээшэ.

Хиналтын органуудай гол зорилгонууд ямар бэ? Эдэ зорилгонууд КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоол соо эли тодоор тодорхойлогдонхой: **КПСС-эй Программые бэелүүлгэдэнь, парти, правительствын директивэнүүдэй дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгаха хүдэлмэри эмхидхэлгэдэнь, коммунис байгуулалтын хүтэлбэрие саашадань нарижуулан hайжаруулгадань, партийна болон гүрэнэй журам, социалис хуули ёhо сахилгадань парти болон гүрэндэ эдэбхитэй туhаламжа үзүүлхэ.** Хиналта хадаа түсэблэлгын органуудай, совнархозуудай, предприятинууд болон барилгануудай хүдэлмэри hайжаруулгадань партида туhалха ёhотой. Доторой баялиг арга боломжонуудай хэр зэргээр элирүүлэгдэжэ, ашаглагдадагай хойноhоо, продукциин шанар hайжаруулгын, тэрэнэй өөрын үнэ хямдаруулгын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын хойноhоо үдэр бүриин хиналта тогтоохо гээшэ угаа шухала байна. Хиналтын органууд, хиналтада hайн дураараа хабаададаг олон миллион хүнүүд хадаа ажалша бүхэндэ, бүхы обществодо хоро хүргэдэг хойрог этэгээдүүдые hүрдөөн шэшэрүүлдэг байха ёhотой.

Совет хуули ёhо сахидаггүй, гүрэнэй болон кооперативна мүнгэ зөөрие, материальна баялигые хулгайлдаг, үридэг, эдилгэ абадаг үсөөн бэшэ баримтанууд, манай социалис байгуулалтада харша бусад үзэгдэлнүүд манайда үшөөл бии. Эдэ эшэгүүритэ муухай үзэгдэлнүүдые бидэнэр эсэслэн зайсуулха ёhотойбди. Тиимэhээ нюдэ далдалгые, худал мэдээ хүргэлгые, нютагай тала харалгые, эдилгэ абалгые, гүрэнэй материальна баялигуудаар бардамлан мунайдалгые, тэдэниие хулгайлалгые, хойрог нобшо ябадалые эрид зайсуулха гээшэ хиналтын органуудай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Хиналтын шэнэ органууд шалгалта хэжэ зэмэтэйшүүлынь хэhээхэhээ гадна, тааруугүй ябадал гаргаха аргагүй болгохо, хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, алдуу эндүүе уридшалан зайсуулха ёhотой. Энэ хадаа гол шухала хэрэгынь болоно.

Хиналтые ленинскэ ёhоор эмхидхэхэдээ, үргэн олон ажалшадта түшэглөөд лэ байхадаа хиналта хүсэтэй байдаг гэжэ hанаха хэрэгтэй. Манайда партиин 10 миллион гэшүүн, 20 миллион комсомолшууд, профсоюзай 66 миллион гэшүүн бии. Эдэ угаа ехэ хүсэнүүдые элсүүлжэ, гүйсэдхэлые ёhотой hайнаар, үрэ ехэтэйгээр хиналта, шалгалта эмхидхэлгэдэ хэрэглэхэ шухала. **«Имагтал хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци болон ниитын организацинуудай эдэбхитэй туhаламжа хэрэглээд лэ байхадаа, мэхэ гохошодой, эдилгэ абагшадай, хубалза зайгуулнуудай, хойрог нобшо хүнүүдэй, гүрэнэй зөөридэ гар хүрэхые оролдодог бүхы этэгээдүүдэй шурган орохоор зай забhарнуудые бидэнэр бүхөөр бүтүүлэн хаажа шадахабди. Ажал хэлгын болон хэрэглэлгын хэм хэмжээнэй хойноhоо тон нарин хиналта тогтоохо хэрэгтэй»** гэжэ Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ хэлээ hэн.

Хиналтын хэрэгые зоригжуулан эмхидхэгшэнь, тэрэниие залан шэглүүлхэ хүсэниинь партийна организацинууд болоно. Тэдэнэр хиналтын органуудай бүхы хүдэлмэрие хүтэлбэрилхэ, тэдэндэ саг үргэлжын туhаламжа үзүүлхэ, анхарал хандуулха, дэмжэхэ уялгатай. Хиналтын органуудта хүдэлхын туладa хатуужалтай, сэбэр сэхэ, дүршэл ехэтэй хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олохо, эрхим коммунистнуудые эльгээхэ, **хиналта бэелүүлгэ... союзна болон комсомолой орг... цинуудые, олон миллион ... дые үргэнөөр хабаадуулхэ... партийна органууд оролдо... гаха үүргэтэй байна.**

Мүнөө партийно-гүрэнэй х... эмхидхэлгэдэ ленинскэ гол ё... та үндэhэлэн байгуулагдаhан... нэй үндэhөөр ажал ябуулга... хилдаг байhан хиналтын ор... бологшо ЦКК-РКИ-гэй хүд... үнэтэ дүй дүршэлэй хэрэг... болохо байhаниинь лабтай... энэ дүй дүршэлые совет общ... хүгжэлтын шэнэ шатые—... низм үргэн далайсатайгаар ... жа байhан үеые хараада аба... дамараар хэрэглэхэ харгтай.

Парти, правительствын ди... вэнүүдые бэелүүлхын түлөө ... тийна бүхы организацинууд... тийна комитедүүдэй харюу... бүри дээшэлүүлхэ, коммуни... гуулха хэрэгтэ хүдэлмэрилэг... хэнэй революционно эдэбхи... тэйгээр хандахын, өөрыгөө ... хүсэдөөр зорюулхын тула ... тиин шиидхэбэринүүдэй гү... лэй түлөө, даалгагдаhан хэр... лөө бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй, коммунистнуудай харюуса... гаар хандадагаар, журамта... хаар тэдэниие хүмүүжүүлхэ ... ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэр... табигдаhан байна. Арадай ... партийна талаар хүтэлбэрилг... нэдхэн хубилгаха, партий... нэй болон олониитын хина... рижуулан hайжаруулха тала... таhан хэмжээнүүдые бүхы ... болон арад нэгэн hана... ехээр hайшааhан байна. Эд... жээнүүд КПСС-эй XXII ... шиидхэбэринүүдые дүүргэх... лөө тэмсэлдэ манай хүсэ ... улам арьбадхана.

АЖАЛША БЭРХЭ ...ЭНЭРНҮҮДЭЙ БЭЛЭГҮҮД

...раха һарын гурба-дүрбэн-...уряад оронеймнай ниислэл ...лаан-Үдэ хотодо республи-...эхэнэрнүүдэй 2-дохи съезд ...ээгдэхэнь. Болохоёо бай-...съездые хүндэтэйгөөр, ам-...түгэсөөр угтахын тула ...убликымнай эмэгтэй кол-...гууд, совхозуудай болон ...шленна предприятинуу-...эмэгтэй ажалшад маша ехэ ...үүсхэлтэйгээр ажалай ...ода жагсажа, эрхим жэ-...хэрэг үйлэ бэелүүлнэ. ...налис мүрысөөндэ түйла-...амжалта, һайн һайхан үрэ ...тухай һонирхолтой мэдээ-...үүд, рапортнууд съездын ...дээрэ үдэрһөө үдэртэ олоо-...рожо байна.

* * *

...ригадир Екатерина Семе-... Волошинагай хүтэлбэ-...р Тимлюгэй барилга-хаб-...гын управлениин шэрдэл-...бригадын гэшүүд нигэжэ ...сэнэ:

...оммунис ажалай бригада» ...хүндэтэ нэрэ солые дээ-...ргэжэ ябаһан манай кол-... октябриин урда тээхи ...лис мүрысөөндэ оролсохо ..., арба һарынгаа үйлэд-... түсэб 104 процент дүүр-... Кабанск тосхондо 200 ...лжэн метр хэмжээтэй хо-...абхар байрын гэрэй шэр-... һайн гэһэн сэгнэлтэтэй-...дүүргэжэ тушаабабди. Тии-...съездын нээгдэхэ үдэр бо-... цемент-шиферэй заводой ...дүрбэлжэн метр талмайтай ... гэрэй барилга сүм дуу-..., ашаглалгада үгэхэ гэ-...уялгатайбди, тэрэнээ саг ...гүйсэдхэхэбди».

* * *

...лаан-Үдын горпищеторгын ...эй худалдаа наймаанай ...зургаанууд эд барaанай ...ын 10 һарын түсэб 103,2 ...нт дүүргэбэ, түсэбһөө га-...ажалшадта 1.179.900 тү-...эй эдеэ хоолой зүйлнүүд ...дагдаба. 25,7 мянган тү-... хараалһанһаа үлүү ехэ ... оруулагдаба, гаргашалга-...раалагдаһан 55 мянган тү-... мүнгэн алмагдаба» гэ-...орпищеторгын дирекци, ...союзай местком болон тэн-...эхэнэрнүүдэй совет элид-...

...далдаа наймаанай тус эм-...ргаанай мэдэлдэ 1500 хүн ...дэг, тэдэнэй 1350 хүниинь ...рнүүд юм. Эхэнэр хүтэл-...эгшэтэй 48 коллектив бо-...бригада коммунис ажалай ... нэрэдэ хүртэхын түлөө ...өөндэ оролсонхой. Тиихэ-... коллектив энэ үндэр нэ-... хүртэнхэй, 45 эхэнэртэ ...нис ажалай ударник гэ-...оло олгогдонхой. Энэ ... зургаанда хүдэлдэг 11 ... «Совет худалдаа най-... отличник» гэһэн нэрэ ...эй. Тэдэнэй дунда 3-дахи ...ай таһагые даагша Л. Я. ...опова, 10-дахи магазинай ... даагша В. Е. Казазае-...он бусад оролсоно.

...дынгөө рапортые «1962 ...д бараанай эрьесын тү-...4 хоногоор уридшалан ...хэ гэһэн социалис уялга ...» гээд түгэсхэнэ.

* * *

...гтын аймагай Ранжуро-...рэмжэтэ колхозой Хуто-...рмын һаалишад, бидэнэр ...н арбан һара соо үнеэн ... 1548 литр һү һаагаа-бди, һү абаха 10 һарынгаа даалгабари үлүүлэн дүүргээбди. Тиигэжэ манай коллективтэ коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ олгогдобо.

Эгээ эрхим һаалишан Людмила Унгаева үнеэн бүриһөө 2065 литр, тиихэдэ Екатерина Аносова, Евдокия Аносова, Екатерина Жаркова, Афанасия Бурдуковская болон бусад хамтадаа 9 түрүүшүүл үнеэн бүриһөө 1600—1800 литр һаанхай» гэжэ тус фермын ажалшад бүгэдөөрөө гараа табин, тусхай мэдээсэл хүргэбэ.

* * *

Улаан-Үдын ТЭЦ удаа дараалан хоёр кварталай дүнгөөр совнархозой мэдэлэй предприятинуудай дунда шалгаран гаража, нэгэдэхи һуури эзэлжэ ябана. Электрын элшэ үйлэдбэрилхэ 10 һарын түсэб 109,9 процент, дулаан элшэ үйлэдбэрилхэ түсэбөө 108,6 процент дүүргэһэн, гадна өөрынгөө хэрэглэмжэдэ гаргахаар хараалһан зайн галһаа 165000 квт-часай хэмжээтэй электрын элшэ хүсые алмаһан байха юм.

ТЭЦ-эн коллективэй түйлаһан энэ амжалтада эхэнэрнүүдэй оруулһан хубита нилээд ехэ. Эндэ 258 эхэнэр хүдэлдэг, тэдэнэй 80-ниинь хүдэлхынгөө хажуугаар али нэгэ тээ һурадаг байна. Тиихэдэ тэдэнэй дунда 72 эхэнэр коммунис ажалай ударник гэһэн магтаалда хүртэнхэй.

«Химическэ цехэймнай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 97 процентнь эхэнэрнүүд байна. Энэ цэхээрхин коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэтэй болоһоор гурбан жэл үнгэрхэнь. Түсэбтэ даалгабари хододоо 112—117 процент дүүргэгдэжэ байдаг, ажалай заршам, гурим эбдэхэ ябадал эндэ нэгэшье ушардаггүй, эхэнэрнүүдэй 40 процентнь техникум болон үдэшын дунда һургуулида таһарангүй һуранад. Гадна хоёр бүлэг хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин һуралсал гарана, мүн өөһэдынгөө хүсөөр химик-лаборантнуудые бэлдэжэ байдагбди» гэжэ ТЭЦ-эй дэргэдэхи эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ энэ һонирхолтой ушар тушаа мэдээсэл доторoo онсо тэмдэглэнэ.

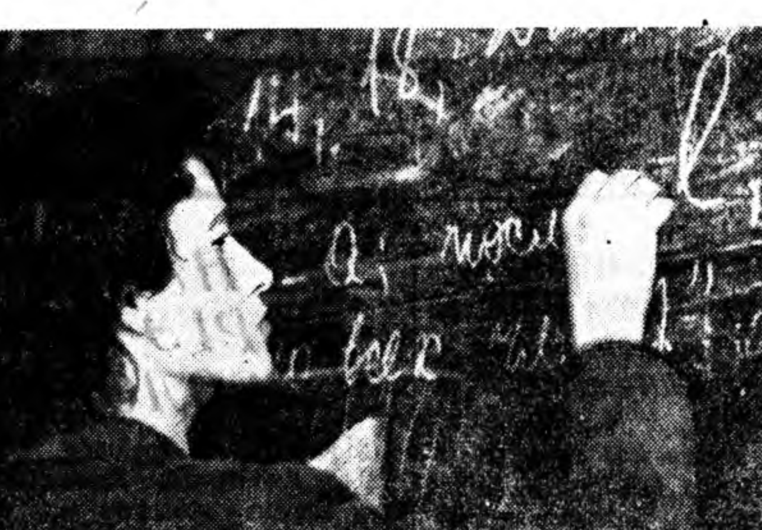
* * *

Коммунизмын үедэ ажаһууха, ажаллаха зол жаргалтай ургажа ябаа эдир багашуулые хүмүүжүүлжэ байһан тухайгаа Хориин аймагай түбтэхи үхибүүдэй саадай бүлэг хүдэлмэрилэгшэд хүтэлбэрилхы дээдэ органуудтаа мүн лэ мэдээсэнэ.

1960 оной эсэстэ ашаглалгада ороһон 50 үхибүүнэй һууритай саадай байшан мүнөө 135 һуури хүрэтэрөө үргэдхэгдөө. Зүгөөр нэгэ бүлэг багашуулай багтаха таһаг имагтал түрэлхидэй һайн дуранай эдэбхи үүсхэлээр баригдаһан байна гэжэ тэдэ нүхэд бэшэнэ.

* * *

Иимэнүүд удха шэнжэтэй эхэнэрнүүдэй соведүүдэй ябуулганууд тушаа хэлэһэн мэдээсэлнүүдые дурдаха болоо һаа, тооложо барашагүй. Зүгөөр энээхэн хэдэн баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, жаргалта совет эхэнэрнүүдэй общеcтвын аша туһада, хамтын хэрэгэй түлөө али ехэ юумэ хэжэ, бэелүүлжэ байһые, үшөө ямар ехэ юумэ гүйсэдхэхэ байһыень эли тодоор гэршэлнэ.

Ажаллажа байгаад, үшөө баганаһатай үхибүүдтэй аад, һураха гээшэ тиимэ амар бэшэ. Гэбэшье нэтэрүүгээр хүсэлэл оролдолгоёо гаргаад байбал ядамаргүй эрдэм һургаал шудалжа шадамаар байһые Нина Кузнецовагай ажабайдал гэршэлнэ. Энэ эхэнэр Гусиноозерско ОРС-до хүдэлжэ байха зуура, үдэшын дунда һургуулиин 10-дахи классата һайн сэгнэлтэнүүдтэйгээр һуража байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нина Кузнецова алгебрын хэшээлдэ самбарта орёохон тоо бодожо байна.

Жэшээ абамаар клуб

— Желтурын клуб ехэл һайн хүдэлдэг юм,— гэжэ Зэдын аймагай культурын таһагайхид манда хэлээ һэн.—Бэрхэ шадамар хүнүүд тэндэ олон байхал даа.

Нээрээшье Желтура тосхоной тэг дунда нэгэ хуушаранги гэр тобойжо харагдадаг. Үдэшэниинь тэндэ колхознигууд сугларжа, хамтынгаа ажал хайшан гэжэ улам һайжаруулха тухайгаа хөөрэлдэдэг.

Хоёр жэлэй саана тэндэхи «Мир» колхоз ажахын тоосоондо ороһон юм. Колхознигуудай ажабайдал һураггүй һайжараашье, гэр бүлэ бүхэн газетэ, журналнуудые абана, радиоприемниг уултайшье. Олонхидынь өөрын библиотекэтэй.

Иимэ элитэ хубилалтануудай боложо байхада, Желгурын хүдөөгэй клуб болон библиотекэ баһал хажуу талада байнгүй, соёл ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Андрей Сергеевич, Мария Сергеевна Мамаевган клубай болон библиолиотекын Соведые шадамар бэрхээр хүтэлнэд.

Тус Совет колхознигуудай дунда яһала горитойхон ажал ябуулжа байдаг. Партиин XXII съездын материалнууд, партиин шэнэ Программатай болон ЦК-гай мартын Пленумэй тогтоолнуудтай колхознигуудаа ехэ оролдожо танилсуулаа бэлэй. Колхоз, совхозуудай мүнгэн түлбэридэ ороходонь, нютагайнгаа таряашадта энэ шухала хэмжээ тухайда ойлгуулжа үгөө һэн.

Ажалай халуун хаһын үедэ, клубай эдэбхитэд социалис мүрысөө өөһэдөө эмхидхэлсэдэг. Тиихэдээ полевой стан тээрэ ханын газетэ, «Сахилгаан» хуудаһа болон «Ажалай алдар солын календарьнуудые» ходо гаргажа, ажалшадые урмашуулан магтажа, залхуу хойрогуудые залан шүүмжэлдэг заншалтай.

«Таряашан нэрээ хүндэлээ» гэһэн Украинын суута колхозница Надежда Григорьевна Загладын бэшэгэй гарамсаар, колхознигуудай дунда мүн лэ олон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө бэлэй.

Дурсагдаһан клуб соо оробол, түрэл колхозойнгоо хүгжэлтын арюун һайхан замые харуулһан гоё гэгшын стендүүдые, ажалдаа шалгарһан механизаторнуудай, һаалишалай болон гахайшадай фотозурагуудые харахат.

Хүдөөгэйнгөө клуб тушаа эндэхи отделениинше хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа хандуулан туһалдаг байха юм.

Иигэжэ Желтурын соёлой гуламта сагайнгаа эрилтэдэ һайн ажалаараа харюусахын хойноһоо оролдоно.

В. Балдынов.

Захил абалга түлэг дундаа

Хориин аймагай Чисаанын совхозой хоёрдохи отделениин ажалшад 1963 оной газетэ, журналнуудта захил хэһээр үнинэй. Тэдэнэр илангаяа «Смена», «Китай», «Крестьянка», «Сельский механизатор», «Байгал» журналнууд, «Буряад үнэн», «Правда Бурятии», «Удинская новь» газетэнүүдтэ энэ жэлэйхиһээ хэдэн хубяар олон захил абхуулаа гэхэ гү, али хамта дээрээ 700 түхэригэй хэблэл бэшүүлһэн байна.

Эндэхи найман жэлэй һургуулиин багшанар И. П. Суворов, Ц. Ц. Дугаров, Ц. В. Ванчикова гэгшэд тус тустаа 20 гаран түхэригэй, гаражые даагша Д. Дашицыренов 31 түхэригэй, хонишодой бригадын бригадир Н. Дулмаева 15 түхэригэй газетэ, журналнуудые захиба.

Ерэхэ жэлэй хэблэл захилга үргэлжэлһөөр.

Бальжит Базарова.

һургуулиин ажабайдал

ОРЕНБУРГЫН ОБЛАСТЬДО ЮУ ХАРААБИБДИ?

Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ талаар Оренбургын областиин партийна, советскэ органуудай дүй дүршэлтэй танилсахын тула манай республикын түлөөлэгшэд октябрь һара соо тиишэ ошожо ерэһэн байна.

Ямар һонирхолтой зүйлнүүдые тэндэ хараһан, үзэһэн тухайдаа хураангыгаар хөөрэжэ үгэхэ хүсэлтэйбди.

БАГШАНАР— ГОЛ АНХАРАЛДА

Оренбургын областьдо 1959 он болотор багшанарынь нэгэ газартаа удаан тогтожо хүдэлдэггүй һэн. Шалтагааниинь юун байнаб гэхэдэ, багшанар тушаа анхарал ёһоор табигдадаггүй, гэр байрыншье асуудал муугаар шиидхэгдэдэг һэн.

Багшанарай культурно-ажаһуудалай асуудал ажалшадай депутадуудай областной Соведэй сесси дээрэ 1960 оной сентябрь һарада тусхай зүбшэн хэлсэгдэжэ, багшанарта гурэнэй фондһоо жэл бүри 20—30 мянган квадратна метр байра үгтэжэ байха, мүн хүдөө нютагуудта самообложениин болон бусад мүнгөөр байра бариха, тэрээнэй ашаар 1963 ондо гэр бүлэтэй бүхы багшанарые һайн байраар хангаха тухай тогтоол гараа һэн. Энэниие бодотоор бэелүүлхын тула дурсагдаһан асуудал городой, районой, поселково болон сельскэ Соведүүдэй сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, яһала ехэ ажал хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Мүнөө үедэ Новотроицк, Бугуруслан, Краснохолмск, Сольилетск болон бусад городуудай багшанар бултааран гэр байратай болонхой. Тэрэшэлэн Оренбург, Орск, Бугуруслан, Медногорск городуудай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ 32 квартиратай шэнэ гэрнүүд үгтөө. Мүн саашадаашье энэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Энээндэнь багшанар бодото ажал хэрэгээрээ харюусана. Область доторхи олохон һургуулинууд коммунис ажалай, ажаһуудалай түлөө мүрысөөндэ оролсонхой. Энэниие Орск городой 8-дахи һургуулиин багшанар үүсхээ юм. Энэ хүдэлөөндэ хабаадагшад бүхы ажал хүдэлмэридөө болон ажаһуудалдаа коммунизм байгуулагшын моральна ёһо гурим нарин нягтаар сахиха, педагогическа түрүү дүй дүршэл һуралсалайнгаа хэрэгтэ нэбтэрүүлхын хойноһоо оролдохо, тиин һуралсал хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэри шэнэдхэн хубилгаһанай үндэһэ һуури дээрэ һурагшадта заалга эрид һайжаруулха, класста үхибүүнэй хоёрдохи жэлээ һууха ябадалые эсэслэн усадхаха ёһотой юм.

Теэдшье энэ мүрысөөнэй һайн үрэ дүнгүүд харагдажа эхилээ. Үнгэрөөшэ һуралсалай жэлэй дүнгөөр область доторой бүхы 2500 һургуулинуудта үхибүүдэйнь 96 процент муу бэшээр һуралсаа. 440 һургуулинуудтань нэгэшье һурагша хоёрдохи жэлээ һуугаагүй. Иимээр хүдэлдэг 4,5 мянган багшанар эндэ бии.

Район бүхэндэ байгуулагдаһан опорно һургуулинууд методическа хүдэлмэриин гол гуламта болонхой. Тиимэ һургуулиин директор район соогоо ахалагша методист гэжэ нэрэтэй.

Тус һургуулинуудта районой бүхы багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ курсанууд, семинар-практикумууд үнгэргэгдэжэ, түрүү дүй дүршэлэй һургуули эмхидхэгдэнэ. Жэшээнь, Орск городой 8-дахи һургуулиин дэргэдэ тиимэ 9 һургуулинууд байгуулагданхай. Багша И. М. Миропольский городой физик-багшанарай методическа һургуулиие толгойлно.

Хэшээл үнгэргэхэ шэнэ аргануудые нэбтэрүүлхэ тухай тиимэ һургуулинуудта тематическа түсэбүүд табигдадаг, дүй дүршэлөө андалдан абалсалга эмхидхэгдэдэг юм. Жэшээнь, Орск городой 8-дахи һургуулида «Ород хэлээр һурагшадай ойлгосо болон олоһон шадабариие һара бүхэндэ ямараар бүридхэжэ байха тухай», «Шэнэ диктант», «Өөрыгөө яажа шалганабиб» гэһэн болон бусад асуудал темэнүүдээр тусхай шэнжэлэл хэгдэһэн байха юм, тэрэшэлэн юрэнхы педагогическа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ лекторинуудшье бии болгогдоһон. Опорно һургуулинуудта һуралсалай кабинедүүд болон мастерскойнууд эрхим һайнаар түхеэрэгдэнэ.

Бүхы область дотор багшанарай идейнэ политическэ ургалта тушаа онсо анхарал хандуулагдана. Коммунис хүмүүжүүлгын онол аргануудые багшанар партийна гэгээрэлэй теоретическэ семинарта шудалнад. Мүн эдир пионернүүдэй болон хүүгэдэй коммунис хүдэлөөн тухай асуудалнууд тэндэ зүбшэгдэнэ.

Һурагшадые болон залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын комиссинууд райкомууд болон горкомуудай дэргэдэ байгуулагданхай.

Олохон ушарта һургуулиин директорнууд һунгагдан томилогдоно.

Бүхы область дотор «Эрдэмтын үдэр» тогтоогдонхой. Эдэ үдэрэй болоходо педагогическа ВУЗ-уудай научна хүдэлмэрилэгшэд бултааран шахуу һургуулинуудта ошожо, хэшээлнүүдтэ һуудаг. Классһаа гадуурхи хүдэлмэридэ хамһалсадаг, багшанарта болон пионерэй вожатануудта бодото туһаламжа үзүүлдэг байха.

Партийна органууд һургуулинууд тушаа саг үргэлжын анхарал хандуулдаг. Энэнь ябаһан лэ газартамнай элеэр мэдэрэгдэжэ байгаа һэн.

БҮГЭДЭНИИТЫН ҺУРАЛСАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

Бүгэдэниитын найман жэлэй һуралсал Оренбургын областьдо хоёрдохи жэлээ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Тэндэ бүхы үхибүүд һаадгүйгөөр һуралсана. Теэд энэ ямар аргаар түйлагданаб? Нэн түрүүн һургуулиин материальна бааза һайнаар бэхижүүлэгдэнэ. 1961 ондо һургуулиин 73, 1962 ондо 35 гэр байшан шэнээр баригдаа. Мүнөө 61 байра бодхоогдожо байна. Жэшээнь, Булагай районой совхоз бүхэндэ шэнэ һургуулинууд баригдана. Гадна промышленна предприятинууд 22 гэр байшан һүүлэй жэл соо барижа үгэбэ. Энэ юу гэршэлэн харуулнаб гэхэдэ, дурсагдаһан областьдо үүсхэлтэ барилга ехэл хүгжэнги.

Һуралсалда хамаг үхибүүдые элсүүлхын тула область дотор интернат һургуулинууд баригдахаһаа гадна, түхэреэн үдэр соогоо үхибүүдые байлгадаг һургуулинуудай болон бүлэгүүдэй тоо олошорно. Иимэ бүлэгүүд һургуули бүхэндэ шахуу эмхидхэгдэнхэй. Саашадаашье энэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдахаар хараалагдана. Юуб гэхэдэ, һургуулида үхибүүдые түхэреэн үдэр соо байлгахада интернадта түбхинүүлхэһээ үнэгүй болоно, мүн үхибүүдшье түрэлхидтэйгөө үдэр бүри харалсаха аргатай.

Гадна тиимэ һургуули, бүлэгүүд ехэнхидээ олониитын хүсөөр эмхидхэгдэнэ. Тэндэ түрэлхид ээлжээгээр дежурладаг, гэрэйнгээ даабари үхибүүдэй дүүргэжэ эхилхэ үедэнь багшанар ерэжэ хинадаг, туһалдаг, мүн тусхай түсэбэй ёһоор пионерэй хүдэлмэрилэгшэд, библиотекарьнууд, врачнууд тэндэ хүдэлмэри ябуулдаг. Гадна хүдэлмэришэд-комсомолшууд, пенсионернүүд хамһалсадаг.

Хэрбээ түхэреэн үдэр соо үхибүүдэй байха байрын багадабал, клубууд, соёлой ордонгууд, гэрнүүдэй доодо дабхарнууд хэрэглэгдэнэ. Краснохолмско районой олохон колхозууд үхибүүдтэ түлөөһэгүй хоол эмхидхэһэн байна.

Баһа хангалта муутай хүүгэдтэ туһалхын зорилгоор ниитын элдэб янзын хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Жэшээнь, байгша оной сентябриин 16-да бүхы Октябриин район дотор тусхай воскресник соносхогдоо. Гэрэнэй ашаар бүгэдэниитын һуралсалай жасада 15 мянган түхэриг оруулагдаа. Тиин бюджедэй түхэриг бүхэн дээрэ нэмэлтэ түхэриг хэжэ, һургуулида туһалха гэһэн гурим бүхы область дотор тогтоогдонхой.

Дурсагдаһан областьдо мүн бусадшье хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Гэбэшье илангаяа түхэреэн үдэр соо үхибүүдые байлган хүмүүжүүлхэ һургуулинуудай болон бүлэгүүдэй дүй дүршэлые манай республикын багшанар онсо анхаралтайгаар халан абаха ёһотой.

Энээнһээ гадна залуушуулые һургаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Тэндэ хүдөөгэй болон хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулинууд эмхидхэгдэхэһээ гадна, аймаг бүхэндэ заочно отделенинүүд, дунда болон найман жэлэй һургуули бүхэнэй дэргэдэ консультпунктнууд тогтоогдожо, тэдэниие даагшанараар һургуулиин директор, месткомой түрүүлэгшэ гү, али багшанар томилогдоно. Жэшээнь, Адамовска райондо 26 тиимэ консультпункт нээгдэжэ, 1420 хүн амжалтатайгаар һуралсажа байдаг. Харин тиихэдэ хүдөөгэй болон хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулида оройдоол 260 хүн һуралсадаг. Тэндэ түсэбэй ёһоор заочноор 5 мянган залуушуул һуралсаха аад, 13 мянган хүн һуралсана. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, тэндэ заочно һуралсал ехэ хүгжэнги байна.

Тус хүдэлмэриие манайшье республикын аймагуудта үргэнөөр эмхидхэхэ шухала гэжэ тэмдэглэмээр. Зүгөөр баһал КПСС-эй райкомуудай зүгһөө саг үргэлжын анхарал туһаламжа хэрэгтэй болохо байна.

Гол түлэб иимэрхүү юумэнүүдые Оренбургын область ошоходоо хараһан байнабди. Энээниие республикымнай бүхы һургуулинууд, багшанар халан абаха бээ гэжэ ехэтэ найдагдана.

Ц. ЖАМЦАРАНО,

Буряадай багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай директор.

Түрэл орон доторнай

...ОРОНДО 16 ХҮН

...ОЙ РОГ. Дзержин-...эмжэтэ руднигай про-...д КПСС-эй ЦК-гай ...й хүдэлмэридэ хабаа-..., Москваһаа ерэһэн ... бригадир — Алек-...остальные ехэ халуу-...табад. Бригадын гэ-... бригадиртаяа хамта, ...й шиидхэбэринүүдые ... абан, ажалайнгаа ... һайжаруулха бодо-... түсэб табибад. Тус-... бригадынгаа ху-...оое хоросжо, 24 хүнэй ...15—16 хүнүүдые үлөө-...нээхил хэмжээтэй хү-... дүүргэхэ гэжэ шии-...с коллектив үндэр бү-... шэнэ түхеэрэлгэ —10 ... транспортёртой руда ...г машина хэрэглэдэг ...ом.

...ТОСХОНУУДТА— ...МАШИНАНУУД ...ЭЛДЭГДЭНЭ

...эй ЦК-гай Пленум ...е, машина бүтээгшэ-...лай шэнэ элдэбхи үүс-...ахые зоригжуулна.

...комбайн гаргадаг за-... коллектив хүдөөгэй ...ай захилнуудые дүүр-... Тарян ажалые тон ...үгжөөхын тулада Ту-...ина бүтээгшэд 6—10 ...нтэйгөөр сабшадаг ...хэтэй навесной жат-... олоор гаргадаг бо-... жэлэй тарянай ур-...алгада хэдэн мянган ...шинанууд хүдэлмэ-...йна. Ерэхэ жэлдэ үр-...аргадаг жатканууды ...тээр олоор гаргадаг ...жэ шиидээбди. Заво-...үнөөнэй талмайе ехэ ...гөөр, өөһэдынгөө ар-...кые элсүүлхэ, үлэмжэ ...хүдэлдэг болоһоной ашаар амжалта туйлаха ёһотойбди.

Мүнөө Тулын комбайн бүтээгшэд «СШ-45» гэжэ самоходно шасси зохёон бэлдэжэ байна. Хүдөө ажахын элдэб навесной машинануудые тэрээн дээрэ тодхон табихадань хүдөө ажахын 16 зүйлэй хүдэлмэринүүдые хэжэ шадаха юм.

Шэнэ техникын түрүүшын машинанууд энэ жэлэй таряа хуряалгын үедэ шалгалта гаража, хүдөөгэй механизаторнуудай бүгһөө һайшаагдаһан байгаа. Бидэнэр 1963 ондо иимэ самоходно шассинуудые олоор гаргажа эхилхэбди. Долоон жэлэй дүүрэтэр «СШ-45» гэжэ хэдэн мянган машинануудые гаргахабди.

В. Пушкарев,

Тулын комбайн бүтээхэ заводой директор.

Кемеровскэ область. «Кемеровуголь» трестын Кедровско уурхайн горнягууд энэ жэлдэ даабариһаа гадуур 150 мянган тонно түлишэ үгэхэ гэжэ шиидээд, тэрэ уялгаяа һайнаар дүүргэжэ байна. 10 һарын турша соо 140 мянган тонно шулуу нүүрһэ түсэбһөө гадуур абанхай. Зураг дээрэ: Кедровско уурхайда уһанай хүсөөр газарай хүрьһэ угаажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Дарһан курорт

Дарһанай аршаан суурхаһаар бүри үнинэй. Энэ аршаан тушаа нилээд олон хүдэлмэри бэшэгдэнхэй, номуудшье хэблэгдэнхэй. 1820 онһоо 1920 он хүрэтэр Дарһан тухай аяар 82 хүн өөһэдынгөө шэнжэлэлгэ бэшэһэн байха юм.

Үшөө 1858 оной эсэс багаар Дарһанай аршаанай уһан шэнжэлэгдэжэ, тэрэнэй эхиниинь болбосон түхэлтэй болгогдожо захалһан гэхэ.

Тэрэнэй удаа 1882 ондо Эрхүүгэй губернаторай мэдэлэй мүнгөөр хоёр дабхар байшан гэр баригдаһан байгаа. 1917 оной урда тээхи Дарһанай аршаанай байра байдал иигэд гээд лэ барагдана.

Байгал шадарые сагаантан болон хариин булимтарагшадһаа сэбэрлэһэнэй һүүлээр, 1920 онһоо Дарһан «Далькурупрын» мэдэлдэ үгтэжэ, ажалшан арадай аша туһада тэрэ эмнэлгын орон зорюулагдажа эхилээ бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо тус курортын ажахын бэхижүүлэгдэжэ, үндэһэ һууринь тон түргөөр һайжаруулагдажа захалһан юм. Тиихэтээ хамта аршаанай уһанай шанарые, тэрэнэй нөөсые элирүүлхэ талаар хоёр ехэ экспедици (1924—26, 1929—1930 онуудта) горитойхон хүдэлмэри бэелүүлһэн, тэндэ үрэмдэмэл шэнэ скважинанууд баригдажа, бүхэли жэл соо курортые аршаанаар ханган гаха арга олгогдоһон байна.

1932 ондо Дарһан Байгал шадархи эгээл томо курортнуудай нэгэн болоо. Тиихэ үедэ июниин нэгэнһээ сентябриин 15 болотор 2300 хүн аргалуулжа гараһан гэхэ.

Дарһанай аршаанай эмнэлхы шанартай бодосуудые элирүүлхэ, тэндэ ерэгшэдые аргалан эмнэхэ хэрэг эмхидхэхэ талаар Эрхүүгэй медицинскэ институдай профессор М. П. Михайлов, профессорнүүд: С. С. Кушелевский, Н. З. Мочалин, Н. Миль, Я. В. Плавинский болон бусад айхабтар ехэ эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри эндэ ябуулһан түүхэтэй. Эдэнэй хэһэн ажал «Курорт Дарасун» гэжэ дэбтэр болгогдон хэблэгдэнхэй бшуу. Аршаанайнь уһанай барагдашагүй баян туладань эндэхи курортые үшөө ехэ болгохо арга бии гэжэ тайлбарилагдана.

Тус курортын мүнөө үеын байдал тухай тогтохо болоо һаа, энэ эмнэлгын орон 150 гектар талмай эзэлдэг, тэрэнэй 80-ниинь таримал модоор хушагданхай. Өөрөө курорт хадаа эмнэлгын болон үбшэн таниха шэнэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд ба аппарадуудаар, һайн байра байдалаар хангагданхай. Абажа ябаһан юумэеэ хадагалдаг газар, кинотеатр, электростанци, аршаанай уһанда ородог корпус, столовын (курзал) байшан, лаборатори, электролечебница болон байрын гэрнүүд зэргэлээд зурыһан хоёр үйлсые гоёохо.

Мүнөө нэгэ шэнэ үйлсэ бүтэжэ байна. Тэндэ «Большой Дарасун» гэжэ эмнэлгын гол корпус, түб дундань гэхээр аргалуулжа байгшадай байрын табан дабхар 250 һууритай байшан, тэрэнэй хажууда 4 дабхар бальнеологическа корпус, 375 хүнэй нэгэ доро эдеэлхэ столовын гэр болон бусад барилганууд бодхоогдожо эхилэнхэй.

Дарһан курортдо һүүлэй үедэ жэл бүри 8000 гаран үбшэнтэн аргалуулна. 1961 ондо 8665 хүн эмшэлүүлээ. Тиихэдэ 1965 ондо энэ курортдо амаргашадай тоо аяар 11000-да хүргэгдэхөөр хараалагдана.

Дарһанай аршаан ямар үбшэндэ туһатай, юугээрээ һайн юумэб гэһэн асуудал тушаа тогтохо ушартай бологдоно. Дарһан хадаа Байгалай үмэнэдэхи Кисловодск гэжэ магтуулдаг гээшэ. Тус курортдо ерэгшэд элдэб янзаар эмнүүлдэг. Ехэнхи ушарта үбшэнтэд аршаанай уһанда (торходо) орожо аргалуулдаг. Гадна уһыень уудаг, элдэб янзын эмээршье аргалуулдаг байна. Тиихэдэ эндэхи тунгалаг байгаали, бэе махабадай соёл, һайн эдеэ хоол баһал гол шухала аргаламжа боложо үгэдэг.

Дарһанай аршаан минеральна бодосуудһаа илангаяа углекислотагаар баян, Кисловодскын нарзанда орходоо бусад минеральна бодосуудынь бага, углекислотань хоёр дахин ехэ, тиигээд хүйтэн шанартай. Дарһанай аршаан химическэ талаараа түмэр, кальций, магний бодосуудһаа гол түлэб бүридэнэ. Тиихэдэ стронций, титан, фтор, зэд болон бусадшье микроэлементнүүд оролсодог.

Энэ курортдо аргалуулжа гарагшадай олонхинь торхотой аршаанда ородог гэжэ хэлээ бэлэйбди. Һүүлэй 25 жэлэй туршада эрдэмтэдэй хэһэн шэнжэлэлгын ёһоор, аршаанай уһанда орожо аргалуулха ушар хүнэй бэе махабадта ашатай туһатай байһаниинь элирүүлэгдэнэ. Аршаантай торходо орогшодой шуһанай гүйсэ, бэедэ таралга эли бодо һайжардаг, амисхал хүнгэн болодог, үргэһэ нойр хэмдээ ородог юм. Зүрхэ, һудаһанай үбшэнтэниие аргалжа байһан дүн хаража үзэхэдэ, манай курортынхи Кисловодскынхиһоо дутуугүй, тон дүтэрхүү байдаг. Тиимэ тула заатал һаа, Кисловодск ошожо аргалуулха гэжэ оролдодог ушар буруу гэжэ тоолохо шухала.

Хотын бадаганда гү, али хото гэдэһэнэй элдэб үбшэндэ нэрбэгдэһэн хүнүүдые аршаан уулгажа эмнэдэг байнабди. Уһан аршаанай минеральна бодосууд хадаа хото, гэдэһэнэй доторхи хүрьһэндэ (залхагта) шэнгэдэг, тиигэжэ эдеэнэй болбосорхо ушар һайжардаг, хотын хабдар татадаг. Манай тусхай хинамжада абтаһан хото гэдэһэнэй үбшэнтэй 500 хүниие аргалаад байхадамнай 88 процентнь яһала һайжарһан тэмдэг үзүүлһэн жэшээтэй.

Гадна тус курортын оршон тойрон байгаали хадаа хүнэй бэе махабадта ехэ зохид, таарамжатай гээшэ. Курорт, санаториие тойроод холимог модотой ой хүреэлэнхэй, элдэб түрэлэй набша ногоон, сэсэг эндэхи газарые хушадаг, бишыхан горхон хододоо шурьян урдажа байдаг. Тиимэ тула эндэхи агаар хадаа саг үргэлжэдөө ходо сэбэр, арюун тунгалаг байдаг болоно бшуу.

Дарһанай нарата үдэрнүүдые дунда зэргээр багсааха болоо һаа, Советскэ Союз дотор хоёрдохи һуури эзэлдэг. Гансахан Туркмениин нарата үдэрөөр баян Байрам-Али гээшэдэ Дарһан гартадаг юм.

Байгаалиин барагдашагүй баялиг, ой модон, һайхан хала уулануд, тунгалаг сэбэр агаар, наранай элшэ хүсэн, минеральна бодосуудаар элбэг аршаан булаг—эдэ бүгэдэ ажалшадай бэеэ аргалха, амарха таладань юугээршье сэгнэшэгүй аша туһа хүргэхэ байһаниинь баримталагдана.

Иимэл хадань Дарһанда аргалуулха, амархаяа гансахан Шэтын областёорхин ерэдэг бэшэ, харин аяар холын Свердловск, Киров, Ташкент, Ашхабад, Владивосток, Хабаровск, Эрхүү болон Улаан-Үдын ажалшад һанаһандаа хүрэжэ, бэе махабадаа бэхижүүлжэ, үбшэнһөө хахасажа, гэртээ бусадаг байна.

Байгал далаймнай урда бэе хүнэй энхэ элүүрые эмнэн аргалха шадалтай аршаан булагуудаар нилээд баян гээшэ. Тиимэ аршаанууд даб дээрэ 400 гаран тоологдоно. Эндэхи байгаалиин баялигые ашаглахын, хүн зоной аша туһада хабаадуулхын тулада Коммунис парти, Советскэ правительство хадаа үдэр бүриингөө анхарал оролдолго гаргана. Хэдэн жэл үнгэрөөд байхада, Дарһан курорт хадаа оронеймнай зүүн зүгтэхи эгээл томо, аргаламжа эмнэлгын түрүү түхеэрэлгэнүүдээр гүйсэд хангагдаһан, болбосон байдалтай, хүн зоной дура буляамаар лэ эмнэлгын орон болохо байһаниинь дамжаггүй.

М. ШИРОКОВ.

Шэтын область, Дарһан курорт.

ХЭНИИНЬ ХЭНЭЭ ИЛАГШААБ?

Алас Дурна зүгэй зонын шатаршадай дунда эхилһэн мүрысөөнэй наймадахи, юһэдэхи, арбадахи уулзалганууд үнгэргэгдөө. Наймадахи уулзалгада хараар наадаһан шатаршад бултадаа шахуу шүүгдэжэ, сугларагшадые һонирхуулаа. Эдэнэр соохоо хараар наадаһан Тимофеев гансаараал Шадриниие шүүһэн байгаа. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан манай Власов энэ үдэр бирагүйгөөр наадаяа эхилжэ, залуу шатаршан Гопфауф гэгшэдэ шүүгдэшоо.

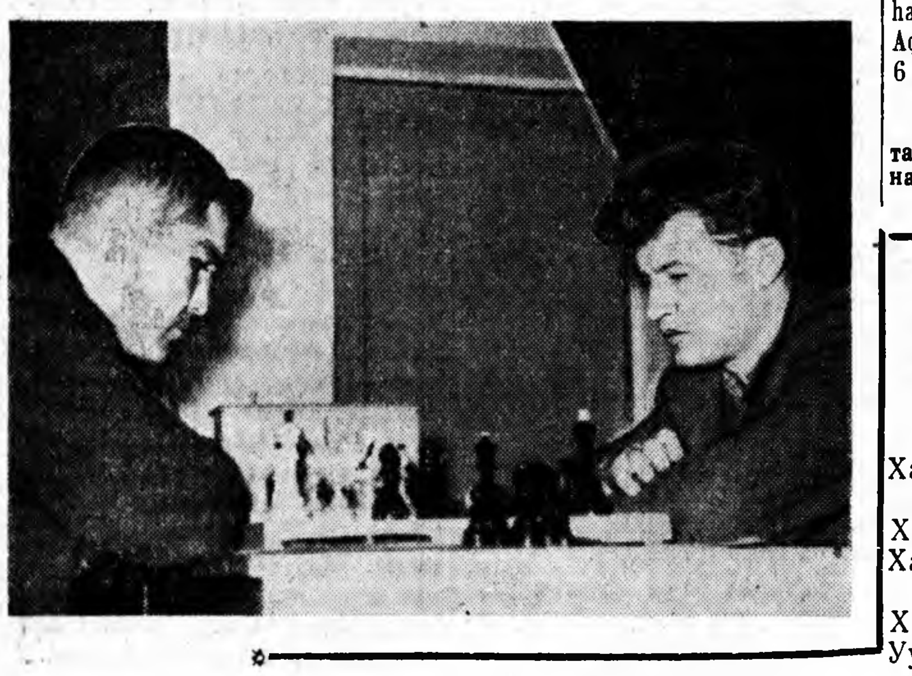
Шэтын шатаршан Ремизов Артыковые, Могордоев Крашатник гэгшые энэ үдэр шүүгээ. Амурай Матвеевтэй наадаһан Козлов нүхэрэйнгөө хүбүүнэй бэрсэдэ дүтэлжэ ябаһые обёоронгүй, хэдэхэн ябадалаар шүүгдэшэһэниинь гэмшэлтэй. Шатаршад Мункоев—Ушаков, Афанасьев—Самарин, Мельников (Улаан-Үдэ)—Мельников (Магадан) гэгшэдэй парти хойшолуулагдаа.

Юһэдэхи уулзалга. Энэ үдэр Буряадай АССР-эй хоёр түлөөлэгшэд—кандидадта мастернууд Власов Могордоев хоёрой наадан харагшадай анхаралые татаа. Хэдэн часай туршада тулалдаһан эдэ хоёрой Власовынь шүүжэ һалаа. Самарин Мункоевые, Матвеев Артыковые, Афанасьев Мельниковые (Магадан) шүүһэн, Ушаков—Шадрин, Крашатник—Мельников, Козлов—Гопфауф гэгшэд тэнсэһэн байна. Мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан Тимофеев Ремизовтэй наадаһан партяа нэгэ үлүү хүбүүтэйгээр хойшолууланхай.

Нааданай арбадахи уулзалгада Власов Юрий Мельниковые бэлэхэнээр шүүжэрхёо. Самаринтай наадаһан Ушаков нааданай эхинһээ хойшо һайн, шанга добтолго эмхидхэжэ, нүхэрөө шүүбэ. Афанасьев Крашатнигые, Мункоев Мельниковые (Магадан), Артыков Гопфауф гэгшые шүүгээ. Могордоев Козлов хоёр тэнсэһэн, Матвеев—Тимофеев гэгшэдэй наадан хойшолуулагдаһан байна.

Арбан уулзалгын удаа Власов 10-haa—7,5, Тимофеев 8-haa—6,5, Афанасьев 9-һөө—7, Ремизов 8-haa 6 очкотой болонхой.

В. Мамилов.

Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) Шатаршад Артыков Власов гэгшэд наадажа һууна.
Т. ТРОФИМОВАЙ фото.

Юрын мэргэжэлтэдтэ шан

Үдэр хоногой үнгэрхэ тума ажалдаа шэнэ амжалта туйлажа, арад зондоо магтуулагшад олошорно. Тэдэнэй тоодо республикын ниислэл — Улаан-Үдэ хотын ажалшадые хэрэгтэй эд бараагаар, хубсаһа хунараар хангажа байдаг оёдолшодой хэһэн бүтээһэн ажалые оруулалсан, һайшаан магтамаар.

Дурсагдагша оёдолшод, инженернүүд, технигүүд городойнгоо предприятинуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа, республикын Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай областной Соведэй тогтоолой ёһоор «РСФСР-эй социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн значогоор шагнагдаа. Шагнагдагшадай дунда Улаан-Үдын трикотажна фабрикын директор Терентий Занданович Буркин, «Победа» гэжэ оёдолой комбинадай оёдолшон Евдокия Петровна Мясникова, «Труд» фабрикын оёдолой цехэй мастер Лидия Борисовна Лощинина, Чкаловай нэрэмжэтэ оёдолой комбинадай бригадир Валентина Тимофеевна Коношонкина, «Коминтерн» фабрикын мастер Дымбрыл Аюрович Очиров, трикотажна фабрикын ээрэгшэ Галина Потаповна Седых, «Красный путь» металлозаводой слесарь Иннокентий Георгиевич Михалев, Серовой нэрэмжэтэ мебель хэдэг фабрикын уран дархан Максим Степанович Котовщиков болон бусад бии.

Арадай дуунууд

* * *

Хадынгаа үндэрые хаража
байгаад
Хазаартаа татадаг зангүйлди,
Хамагай хэлсэхые дуулажа
байгаад
Ханилхаяа болидог зангүйлди.
Уулынгаа үндэрые мэдэжэл
байгаад
Унаашаяа татадаг зангүйлди,
Уладай шоглохые дуулажал
байгаад
Ушархаяа болидог зангүйлди.

* * *

Арадагхан шаргалайм
түргэниие
Арадань үзэхэеэ яаһан юм?
Арбаадхан наһанайм баярые
Абамни үзэхэеэ яаһан юм?
Эмнигхэн борымни түргэниие
Эгсүүртэнь үзэхэеэ яаһан юм?
Энээхэн наһанайм жаргалые
Эжымни үзэхэеэ яаһан юм?

* * *

Үргэн Зэдэмнай хадаалаад
байн
Үзүүртэй тахын хэрэг болоо.
Үелмөөр гансамни
захюулаад байн
Удхатай харюугай хэрэг болоо.

Янжима Шойдорова
бэшэжэ абаба.

ХЯАГТАДА

6 ХОНОГООР УРИДШАЛАН

Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон хилээмэнэй заводойхид энэ жэлэй эхинһээ хойшо бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаа. Тэдэнэр 11 һарынгаа түсэбые 6 хоногоор уридшалан дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Завод соо дэлгэрһэн мүрысөөндэ хилээмэ баридаг цехэйхид түрүүлжэ ябана. Цехэй түрүү мастернууд А. Сидельникова, М. Смородникова болон бусад үдэрэйнгөө даабариие ходо 125—130 процент хүрэтэр дүүргэжэ, һайн шанартай продукци гаргана.

СҮҮДХЭДЭЭ 900 ГРАММААР

Михаил Белобородов мал ажал дээрэ хүдэлһөөр гурбан жэл үлүүтэй болобо. Нүхэр Белобородовой харууһалдаг малнууд жэлэй дүрбэн сагта тобир тарганууд байдаг. Тэрэнэй гүүртын хашарагууд зүб гуримаар харууһалагдажа, һайнаар эдеэлүүлэгдэнэ. Үбэлэй шанга хүйтэншье haa, малынь тус бүри сүүдхын 900 граммаар нэмэнэ.

— Ерэхэ жэл болотор эдэ маллуудайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые 300 килограммһаа дээшэ болгожо гүрэндөө тушааха зорилготойб,—гэжэ Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой малшан нүхэр М. Белобородов омогтойгоор хөөрэнэ.

БАРИЛГА ҮРГЭДЭНЭ

«Родина» колхозой түб—Тамир нютаг хэдэхэн жэлэй саада тээ багахан һуурин байһан юм. Харин мүнөө болбосон түхэлтэй томо тосхон болонхой. Эндэ шэнэ сельмаг, хоёр дабхар Культурын байшан, гостиница, теплицэ һүүлшын хоёр жэлдэ баригдаа. Шэнэ шэнэ үйлсэнүүдшье олоороо бии болонхой.

ХАЛУУН ҮГЭЭРЭЭ...

Ехэ Хүдэриин хүдөөгэй библиотекын сонхонуудһаа электрын ялагар гэрэл оройхон болотор толордог. «Дружба» колхозой тэшүүд сүлөөтэй сагтаа эндэ сугларжа, лекци гү, али хөөрөө шагнадаг, шэнэ газетэ болон журналнуудые уншадаг байна.

Библиотекые даагша, коммунистка А. И. Абросимова тэндэ ороһон хүн бүхэниие халуунаар угтажа, тэдэнэй һонирхоһон асуудалда харюу үгэдэг юм.

Тус колхозой агитаторнууд Ш. Л. Ломбоцыренов, А. П. Сизова, П. Л. Батомункуев гэгшэд КПСС-эй Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй материалнуудаар малшадай дунда һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Игэжэ «Дружба» колхозой агитаторнууд халуун үгөөрөө ажалшадые шэнэ амжалтануудта зоригжуулна.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

Галина Вавиловна Потапова Пограничнa совхозой Хоронхойн һүнэй товарна фермэ дээрэ үни удаан саг соо ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй малшан болонхой юм. Энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2500 литр һү haaxa уялгаяа hapa хахадаар уридшалан дүүргэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй материалнуудтай гүнзэгыгөөр танилсаад байхадаа, нүхэр Потапова жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө үшөө 500 литр һү haaxa уялга абаад, эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Үнеэдээ саг соонь һайнаар эдеэлүүлжэ, уһалжа байһанайнгаа ашаар мүнөө Полина Вавиловна сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө 9—10 литр һү haaнa.

ЭДИР ХҮГЖЭМШЭДЭЙ ҺУРГУУЛИДА

Хяагта хотын хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулида үглөөнһөө үдэшэ болотор хүгжэмэй ирагуу һайхан аялга таһардаггүй. Эндэ үхибүүд баян, пианино дээрэ наадажа һуранад. Володя Писарев, Гоша Мунгалов, Коля Немчинов гэгшэд ирагуу гоёор «Ёлочко», «Веселые гуси» гэхэ мэтэ дуунуудые баян дээрэ гүйсэдхэнэ.

Энэ һургуулиин хүгжэмэй залуу багша Владимир Лукич Ярец хүүгэдые хүгжэмдэ һургахын түлөө эдэбхи шадабаряа гарган оролдоно.

В. Жигжитов.

Халаахай туһалыт...

Бэшүүрэй совхоз. Совхозой түб буусаһаа 4—5 модоной зайда оршодог Нарин-Заган нютаг. Гоё нэрэтэй, 30-аад үрхэ айлтай, ажалша бата хүнүүдтэй, ажана тэнюун нютаг юм.

Теэд... эндэ нэгэл юумэн һэжэгтэй.

Наранай орохотой адли саб сагаан саһатайшье һаань, Нарин-Заган нютагые боро хараан хара хүнжэлөөр хушажа эхилнэ. Теэд, эндэмнай юундэ айлай сонхонуудта зайн гал ялагас гэнэгүйб? Энээн тушаа коммунис ажалай фермынхидэй зүгһөө Цыден Цыренов байгша оной ноябрь һарын 19-нэй үдэр манда иигэжэ бэшээ:

«Энэ нютаг руу арбаад жэлэй саана совхозой түб бууса тээһээ хүсэ ехэтэй зайн галай утаһан татагдаһан юм. Манай нютагаархид гэрэлтэй болохо гэжэ столбонуудай нүхэ өөһэдөө малталсаһан, бодхоолсоһон юм. Далай тээһээ сэлмэг үдэрые хүлеэһэндэл мүнөөшье хүрэтэр зайн гал хүлеэнхэйбди. Малай гүүртэ, фермэнүүд дээгүүр зайн галай хэрэглэгдэжэ байхада, Нарин-Заганда дүтэ трансформаторай табигдаагүйһөө боложо, электрын гэрэлгүй һуунабди. Энээн тушаа совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ ажалшадай зүгһөө оло дахин һануулганууд ороһон байха. Мүн тиихэдэ гэрэлтэй болохын тула хэдэн столбонуудые бодхоохо хэрэгтэй юм. Манай нютагаархин энэ ажалые өөһэдөө хэхээр бэлэмди».

Иигэжэ бэшэһэнэй һүүлдэ, мүнөө үе сагта керосин дэнтэй һууха гээшэ нюдөө аняад байһантай адли бэшэ гү? гэһэн асуудалда Бэшүүрэй совхозой хүтэлбэрилэгшэд харюусаха бэзэт гэжэ найданабди.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной ноябриин 30.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, зарим нютагуудта саһан орохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 14—16, үдэртөө 8—10 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Декабриин 1—2-ой үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, саһа шуурган болохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха, һүниндөө 18—23, үдэртөө 9—14 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Н. Орехова,
дежурна синоптик.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Түүхын хог бог болгон колониализмые хаяха

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 27. (ТАСС). Колониальна оронуудта болон арадуудта бэеэ дааңги байдал олгохо тухай Декларациие бэелүүлхын ябаса тухай 17 гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн тусхай комитедэй элидхэлые ООН-ой Генеральна Ассамблей зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлһөөр.

Энэ деклараци Советскэ Союзай үүсхэлээр абтаһан юм гэжэ Мавританиин түлөөлэгшэ Сулейман Ульдшейх Сидия Ассамблейн үсэгэлдэр үдэрэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа тэмдэглэбэ. Мүн лэ Советскэ Союз энэ декларациин хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһые шалгалта хэхэ гэһэн үүсхэл гаргаһан байгаа, тиигэжэ 17 гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн тусхай комитет байгуулагдаа юм гэжэ тэрэ хэлэбэ.

«Улаан колониализм» тухай шашаһан, США мэтын колониализмын дарлалтада эсэргүү «тэмсэгшын» урда һүгэдэһэн Колумбын делегадай хэлэһэн үгэнь ехэ өөдэгүйгөөр соностобо.

Африкадахи Португалиин колонинуудай нютагай хүн зоной хүндэ хүшэр байдал тухай Сьерра-Леониин түлөөлэгшэ Кольер хөөрэжэ үгэбэ.

Великобританиин түлөөлэгшэ П. Дин Британиин колониализмын дарлалта доро зобожо тулижа байһан олон миллион хүнүүдтэ бэеэ даанги байдал хэзээ олгохоор орониинь түхеэржэ байнаб гэжэ Ассамблейн делегадуудта хэлэжэ үгэбэгүй. Тиигэбэшье тэрэнэй хэлэһэн үгэ соо 17 гүрэнүүдэй тусхай комитедэй адресаар хэлэһэн тон бүдүүлиг «шүүмжэлгэтэ ажаглалтанууд» ехэ элбэг байгаа.

17 гүрэнүүдэй тусхай комитедэй элидхэл тушаа Генеральна Ассамблейн баталан абаһан резолюци соо колониин арадуудта эсэргүүгээр хэгдэжэ байһан сэрэгэй болон политическэ бүхы хэмжээнүүдые болюулха гэһэн эрилтэ оруулагдаха ёһотой гэжэ Венгриин түлөөлэгшэ Петер Мод дурадхаба. Колониин арадуудай «үмэнэһөө» хэбэртэйгээр колонизаторнуудтай баталагдаһан бүхы договорнуудые хуулита бэшэ гэжэ соносхохо шухала гээд, Петер Мод хэлэбэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ЭБТЭЙ АМГАЛАН ЗЭРГЭ ОРШОН АЖАҺУУХЫН ТҮЛӨӨ БОЛОҺОН МИТИНГ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 27. (ТАСС). Нью-Йоркын Карнеги-холл гэжэ мэдээжэ концертнэ зал соо Совет гүрэнэй тогтоһонһоо хойшо 45 жэлэй гүйсэһэнэй ойдо зорюулагдаһан митинг ноябриин 26-да болобо. Советскэ, Американска тугуудаар шэмэглэгдэһэн зал соо СССР-эй болон США-гай гүрэнэй гимннүүд һүр жабхалантайгаар зэдэлбэ.

«Нью Уорлд Ревью» журналай редактор, эб найрамдалай түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэгшэ, Советскэ Союзай үнинэй хани г-жа Джессика Смит тэндэ сугларагшадта удха түгэс хоёр үдэр тухай һануулба. Тэрэнэй хэлэһэн ёһоор, эдэ хоёр үдэр американецуудта, бүхы дэлхэйн арадуудта Советскэ Союзай политикые эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Нэгэдэхи үдэрынь—1943 оной январиин 31. Энэ үдэр Советскэ Союз Волго шадар агуухэ илалта туйлажа, дэлхэйн хоёрдохи дайнай ябасые хубилгажа, манай хамтын дайсан болохо фашизмые дараха илалтые хангаа һэн гэжэ Джессика Смит хэлэбэ. Фашизмтай хэһэн дайнда ами наһаяа алдаһан олон миллион совет хүнүүд оло миллион американецуудай ами абарһан байна.

Хоёрдохи үдэрынь—1962 оной октябриин 28. Энэ үдэр Советскэ Союз, Советскэ Союзай правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущев сэсэ мэргэн ажал ябуулгаараа Куба тушаа арсалдаанай термоядерна дайн болохоёо байтарнь болюулжа, хүн түрэлтэниие абарһан байна.

Советскэ Союз соогуур аяншалжа ябаһан тухайдаа, юрын совет хүнүүдээр уулзаһан, тэдэнэй ехэ хүндэшэ, эб найрамдалда дуратай байһан тухайда г-жа Смит тодорхойтоор хөөрэжэ үгэбэ. СССР-эй болон США-гай арадуудай хоорондо хани харилсаагаа бэхижүүлхые, үгээ ойлголсохые, дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө хамта тэмсэхые, бүгэдэ нийтээрээ, гүйсэд дүүрэнээр буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэхые уряалба.

Совет болон Америкын арадуудай хани нүхэсэлэй һүр һүлдэ болон, митингдэ хабаадагшадай хани халуун альга ташалган доро бүлэг советскэ болон американска үхибүүд Карнеги-холлой ендэр дээрэ гаража ерэбэ. «Дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой» гэһэн үхибүүдэй хонгёо абяан соностоно. Америкын элитэ ажал ябуулагша профессор Дж. Моррей советско-американска хани харилсаанай түүхэ, Совет гүрэнэй өөрынгөө бии болоһон үдэрһөө хойшо арадуудай хоорондо эб найрамдал, хани харилсаа тогтоохын, бүгэдэ нийтээрээ, гүйсэд дүүрэнээр буу зэбсэг хуряахын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлэй түүхэ тухай хөөрэжэ үгэбэ. Советскэ Союзай гадаадын политикын хоёр шэнжэ тухай элидхэлшэ хөөрэхэдөө добтолгын аюулһаа социалис оронуудые эрид шууд хамгаалха хүсэл болон дайнай һүжэрэлгые усадхахын түлөө оролдолго болоно гэжэ хэлэбэ.

Бидэнэр, американецууд ондо ондоо һаналтай байгаашье haa, хүсэ ехэтэ Советскэ Союзтай арсалдаһанаймнай хэрэггүй гэжэ профессор Моррей тэмдэглэнэ. Советскэ Союзай, тэрэнэй правительствын болон Н. С. Хрущевой өөрынь политика хүн түрэлтэнэй аша туһада тааралдана, тиимэһээ тэрэ политикые дэмжэхэ гээшэ манай уялга мүн болоно.

Мүнөө Нью-Йоркдо байһан[...] митингдэ уригдаһан Галина [...] вае митингдэ хабаадагшад [...] луунаар угтаба.

Вашингтондо байдаг СССР[...] сольствын советник Е. В. [...] тэндэ сугларагшадта халуун[...] туулан, энэ митинг дээрэ үг[...] бэ. Ондо ондоо байгуулалтатай [...] нүүдтэй Советскэ Союз [...] ёһоор зэргэ оршон һууха [...] тэй гэжэ тэмдэглээд, США-гай [...] бада добтолго хэхэеэ [...] үедэ тохёолдоһон байдал тухай [...] хөөрэжэ үгэбэ. Советскэ пра[...] ство хадаа энэ арсалдаае [...] хэмжээнүүдые абаһан байна, [...] али али талын үгэеэ ойлго[...] ной, бэе бэедээ тэбшэлгэ [...] ашаар термоядерна дайнай [...] рагдаба. Энэмнай амгалан [...] зэргэ оршон ажаһуулгын [...] жэшээ гээшэ гэжэ нүхэр [...] хэлэбэ.

Советскэ посольствын түлөө[...] американо-советскэ хани [...] най Национальна соведэй [...] СССР-эй арадуудай хани [...] амаршалга хүргөөд, дэлхэй [...] эб найрамдалай мандахын [...] американ болон совет ара[...] хани нүхэсэл саашадаа урга[...] хижэжэ байха гээд үгэеэ дүү[...]

Японой социалистнуудай съезд

ТОКИО, ноябриин 27. (ТАСС). «Бүгэдэ нийтээрээ, гүйсэд дүүрэнээр буу зэбсэг хуряахын, дайгүй эб найрамдалай түлөө!», «Хитадтай дипломатическа харилсаагаа һэргээхын, СССР-тэй эб найрамдалай договор баталхын түлөө», «Японо-американска сэрэгэй союзые үгы хэхын түлөө», «Ямаршье бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахагүйн политика баримталхын түлөө»—гэһэн иимэ лозунгнуудтайгаар Японой социалис партиин ээлжээтэ XXII съезд эндэ нээгдэбэ. Социалис парти хадаа орон дотороо эгээ ехэ оппозиционно парти юм. Үнгэрэгшэ зун парламентда һунгалтын болоходо энэ партиин түлөө 12 миллион һунгагшад дуугаа үгэһэн байгаа.

Социалис партиин мүнөөнэй съездын зорилгонь юуб гэхэдэ, 1963 онойнгоо ажал ябуулгын про[...]мые баталан абалга, парти[...] мүнөөнэй политическэ хараа [...]лые баталалга, ерэхэ жэлдэ [...] нютагай һунгалтануудта [...] хэхэ хэмжээ ябуулганууды[...]га, мүн шулуу нүүрһэнэй пр[...]ленностиин талаар правите[...] политикые хубилгахын түлөө [...] сэлэй асуудалнуудые зүбшэн [...]гэ болон бусад асуудалнууд [...]

Социалис партиин генераль[...]ретарь Эда съезд дээрэ то[...] элидхэл хэбэ.

Японой премь[...] мэгдэбэ

ТОКИО, ноябриин 27. ([...] Ороной шулуу нүүрһэ абада[...]нуудай зуу гаран мянган [...]нууд мүнөө үглөөнһөө эхил[...]тануудта хүдэлмэреэ зогсооб[...]нэр горнягуудые олоор хүд[...]һөөнь гаргаһан правительст[...]литикада эсэргүүсэжэ, 24 [...] забастовко соносхобо. Проф[...]дай генеральна соведэй ур[...] үдэр үдэрөөр хүдэлдэг хүдэл[...] шахтернуудтай хамта ороной [...] городуудта мүнөөдэр забаст[...]дые үнгэргэбэ.

Мүнөө үглөөгүүр Японой [...] министрэй албаяа хэжэ бай[...]доной хажууда илангаяа ехэ [...]гаан болобо. Бүхэли һүнинд[...] хурын болингүй орожо [...]гаашье һаань, премьерэй [...] хажууда сугларһан шах[...] һуумга забастовкоёо үргэл[...]һээр байба. Үглөөгүүр тэдэнэр «70000 шахтёрнууд[...] дэлмэриһөөнь гаргаһыетвай [...] шаанабди» гэжэ хашхаралд[...] ордоной дотор хашаа руу [...] һээнь сүмэрэн оробо. Ордон[...] гаалжа байһан полициин [...] болон горнягуудай хоорон[...] тулалдаан болобо, тиигэж[...] хүн шархатаба.

Гвинейн Республика автомобильна харгынуудые бариха талаар нилээд ехэ амжалта туйлаа. Орон доторoo 12 мянган километр һайн шоссе харгы гаргаганхай, гэбэшье Францийн колонизаторнуудай эзэрхэжэ байха үедэ хэдэн олон жэл соо оройдоо 8 мянган километр харгы баригдаһан байгаа юм. Зураг дээрэ: нэгэ шэнэ харгы дээрэ.
Синьхуа ТАСС-ай фото.

Капитализмын заншал иимэл даа!

ТАЛИДОМИД

Льеж шадарай Рекур гэжэ бишыхан городто һуудаг Сюзанна Вандепют гэжэ залуу эхэнэрэй хэрэгые Льеж городой сүүд хаража үзөөд, гэмынь сагааруулха гэһэн шиидхэбэри гаргаба.

Энэ ушар үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багта болоһон юм. Дуратай хүндөө һая хадамда гараһан Сюзанна Вандепют жаргалта эхэ болохоёо түхеэржэ байһан юм. Тиибэшье тэрэ золгүй эхэнэрые угаа ехэ хохидол зоболон хүлеэжэ байба: хоёр гаргүй эрэмдэг басаган түрэбэ ха юм. Иимэ хэсүү байдалда ороһон эхэнэр нүхэрэйнгөө болон түрэлхидэйнгөө зүбшөөлөөр аймшагтай ябадал хэһэн: үхибүүгээ хорложо алаһан байгаа.

Эрэмдэг үхибүүнэй түрэһэн шалтагааниинь мэнэ һаянай худалдаанда гаража, тон түргөөр дэлгэржэ эхилһэн талидомид гэжэ эм байба гэһэн баталамжа мүрдэлгын һүүлээр хэгдэбэ. «Хеми Грюненталь» гэжэ Баруун Германиин фирмэ энэ талидомид гаргаад, үбшэ буурууладаг хорогүй эм гэжэ хээлитэй болоһондоо ядалдаһан эхэнэрнүүдтэ уухые дурадхадаг байгаа. Хүнгэн олзо бэдэрһэн фирмэ энэ эм хүнэй бэедэ ямар нүлөө үзүүлдэг бэ гэжэ хүсэд шалгаагүй. Алта мүнгэ урадхуулжа эхилһэн энэ фирмэ тэрэ эмээ магтажа байжа, болгооломжологты гэһэн дурадхалые анхаралдаа абангүй олзын хойноһоо шунахайржа ороо һэн.

Тиигээд лэ аюулнууд хойно хойноһоо тохёолдожо эхилбэ. Францийһаа, Англиһаа, Холбоото Штадуудһаа: хаа хаанаһаа мэгдүүтэй мэдээнүүд ерэжэ эхилээ һэн. Талидомид ууһан эхэнэрнүүд эрэмдэг үхибүүдые түрэдэг болоо. Элүүрые хамгаалгын газарһаа зүбшөөлгүйгөөр наймаа хонжоо хэжэ эхилһэнэйнь тодхор боложо, 7 мянга гаран эрэмдэг үхибүүд түрэбэ.

Хүн зоной угаа ехээр дураа гутаһан дээрэһээнь Льеж городой сүүд Сюзанна Вандепют, тэрэнэй түрэлхид болон энэ хорото эм бэшэжэ үгэһэн врачай гэмые сагааруулха ушартай болоо һэн.

Өөһэдөө мэхэлүүлһэн хүнүүдэй гэм зэмэгүйгөөр һалаһандань хүн зон баярлаа. Тиибэшье «Юманите» газетын бэшэһэн ёһоор, «энэ аймшагтай хорые худалдажа эхилһэн фармацевтическэ трестнүүд, энэ шууяата хэрэгые эли бодо болгоһон засагаархид лэ ёһото гэмтэниинь болоно». «Общество өөрөө, эмнэлгын хэрэгые хонжоо наймаа болгоһон общество өөрөө энэ жэгшүүритэ хэрэгэй гэмтэниинь болоно»,—гэжэ «Пари-Жур» гэжэ Францийн буржуазна газетэ мэдэрнэ. Тиибэшье энэ аймшагтай наймаа хонжоо хэһэн ёһото гэмтэдынь бага зэргэ сошордоод лэ һалаба.

Мүнгэн үнэргүй юумэ гэлсэдэг... тиибэшье медицинын наймаашадай мүнгэниинь хүнэй шуһанай үнэртэй байба!

АНГЛИ ИНДИДЭ БУУ ЗЭБСЭГ ҮГЭХЭ БОЛ[...]

ЛОНДОН, ноябриин 27. (ТАСС). Ленд-лизэй үндэһөөр буу зэбсэг үгэхэ тухай Англи Инди хоёрой хоорондо хэлсээн баталагдаба гэжэ мүнөөдэр Делидэ соносхогдобо. Энэ хэлсээн хадаа мүнөө Делидэ байһан хани нэгэдэлэй талаар Англиин министр Данкен Сэндис болон Индиин правительствын түлөөлэгшэдэй хоорондо хэгдэһэн хэлсээнэй үрэ дүн болоно. Д. Сэндис болон Индиин обороны министр Я. Б. Чава[...] абалсаһан бэшэгүүд соо тэр[...] сээнэйнь ушар удха найру[...]хай. Буу зэбсэг болон сэр[...]рэгсэлнүүд Индидэ түлөөһ[...] үгтөөд, байдалай һуларһаа[...] һөөргөө бусаагдаха юм гэж[...] соонь хэлэгдэнэ. Тэрэ т[...] ёһоор, Англи өөрынгөө үгэһ[...] зэбсэг яажа хэрэглэхыень [...] эрхэтэй байна.

Президент Кеннеди шалгалта хэхээ гараба

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 27. (ТАСС). США-гай президент Дж. Кеннеди оборонын министерствын түлөөлэгшэдтэ үдэшүүлэн, Джорджия болон Флорида штадуудта байһан агаарай сэрэгэй, уһан сэрэгэй баазануудаар ябажа шалгалта хэбэ.

Гадаадын гүрэнүүдэй информационно агентствануудай [...] һэн ёһоор, тэдэ баазану[...] байһан самолёдууд, [...] Кубын Республикые сэр[...] һэлхэ ябуулгада хаб[...] байгаа.

Редакто[р]
Ц. Ц. ЦИБУ[...]

Манай адрес, телефону[уд]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 2[...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редактора[...] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пр[...]—24-74, сельского хозяйства и советского строительст[...] промышленности, транспорта, информации—35-14, ку[...] литературы и искусства—34-05, писем и рабселькоров—[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия—[...] Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ку[...] Бурятской АССР.
Н00620. Зак. № 5[...]